

**Minnen från Gymnastikföreningens för fruntimmer i Helsingfors 25-åriga
tillvaro / upptecknade af E. K.**

Publication/Creation

Helsingfors : J. Simelii Arfvingar, 1901.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/wdh7jmxq>

License and attribution

Conditions of use: it is possible this item is protected by copyright and/or related rights. You are free to use this item in any way that is permitted by the copyright and related rights legislation that applies to your use. For other uses you need to obtain permission from the rights-holder(s).

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

LK

(2) JKJ.
3918.AA8

k

22501267269

Edgar F. Cignat

1876—1901

Minnen
från
Gymnastik-
föreningens
för
Fruentimmer
i Helsingfors
25-åriga
tillvaro

upptecknade af
E. K.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b24853835>

1876—1901

Minnen från Gymnastikföreningens
för Fruntimmer i Helsingfors
25-åriga tillvaro

Upptecknade af

E. K.

Helsingfors

J. Simelii Arfvingars Boktryckeri Aktiebolag

1901

- 40490420

1000-1000

Minister van Gymnasieën

Minister van Onderwijs

(2)

Minister van Onderwijs

JKJ. 3918. AA8

303450

Cyner Coll.

„De fruntimmer,

som önska inträda i en tillärnad Gymnastikförening härstädes, behagade inom förloppet af denna månad anmäla sig hos Betty Sahlstén Tisdagar och Onsdagar 5—6 e. m. Mariegatan 22 eller hos Elin Wænerberg Fredagar och Lördagar 5—6 e. m. Kyrkogatan 1. Afgiften är 4 mk i månaden“.

Ofvanstående annons lästes första gången i Helsingfors Dagblad lördagen den 16 september 1876. Undertecknarna voro båda ännu barn, den ena 17 den andra 19 år. Föregående läseår 1875—76 hade de jämte 9 andra fruntimmer genomgått professorskan Asps kurs i gymnastik enligt Spiess' metod. Detta års kurs utmärkte sig genom det lefvande intresse som besjälade deltagarna både för de skilda läroämnena och gymnastikens sak. Barnsligt och omedelbart gaf detta intresse sig uttryck vid den afskedsfest „de elfva“, som de kallade sig, firade efter afslutad kurs i Djurgården, därvid de till sitt valspråk fastslog: „Fosterlandets väl, medmenniskors bästa, gymnastikens framgång“.

Knappast skulle dock detta intresse kommit att ge sig uttryck i tanken på en gymnastikförening, för fullvuxna fruntimmer, om ej påstöt kommit från annat håll. Hösten 1875 hade tvänne unge män, Magistrarna M. Wænerberg och G. Hedström, efter hemkomsten från en studieresa i Tyskland och där genomgången gymnastiklärarkurs, i Helsingfors bildat en Turnförening för män. Att deltagarna i Aspska kursen skulle känna en brinnande åtrå att få åse Turnföreningens öfningar, kan man ju förstå. Men detta hade sig icke så lätt, ty, som man visste, öfvade sig de

unge männen i ganska lätt kostym, utan rock och väst, och det hade förty varit oförlåtligt okvinligt den tiden, att unga flickor uppenbart åsett deras prestationer. Men den kvinliga listen uttänkte till slut ett sätt, att utan uppseende få sin vilja fram. Hvarje gymnast från den tiden torde påminna sig gymnastiksalen vid Mariegatan 4 med sin otrefliga uppgång mellan stall och uthus, hvilka spridde en allt annat än hälsosam doft upp i trappor och, så fort fönsterna öppnades, ända in i själfva salen. Denna sal ägde en läktare som ständigt var belamrad med vedhögar, gamla kläder och alltsköns skräp, samt från hvilken trapporna gingo ned utanför gymnastiksalen till den smala, illaluktande korridoren. Efter långt parlamentande hade tvenne flickor från Aspska kursen fått lof af Movitz att smyga sig upp på läktaren och att i skygd af vedstaplarna därifrån, själfva osedda, åse öfningarna. Det var emellertid ej så lätt att obemärkta smyga sig dit, ty denna läktare begagnades af turnarna som omklädningsrum och härifrån åkte de sedan längs en mot läktaren stödd stege ned i salen. Med klappande hjärtan stodo flickorna utanför läktarens dörr och lyssnade, om tilläfventyrs någon försenad turnare ännu dvaldes däruppe, innan de vågade sig in och, försiktigt krypande på alla fyra, lofverade mellan vedhögarna, tills de funno en lämplig utsigtsplats. Huru många gånger stelnade icke bloden i deras ådror af förskräckelse, när någon försåtlig vedklabb oaktadt all aktsamhet förorsakade något buller! Huru lågo de icke orörliga, platträckta mot det smutsiga golfvet, med återhållen andedrägt i evighetslånga minuter efter hvarje sådant olyckstillbud! Lyckligtvis voro de unga männen därnere så intresserade af hvad de hade för händer, att ingen märkte den underliga rörelsen uppe på läktaren. Därföre blefvo äfven flickorna modigare och snart så intresserade af hvad de sågo därnere, att all fruktan glömdes. Häpnadsväckande saker sågo de dessa ungdomar utföra, särskildt anslog rörelsen benlyftning bakåt med staförning uppåt och öfverstigning framåt öfver stafven. Detta

var ock det sista de skulle få se, ty deras nöje afbröts på ett grufveligt sätt. Allt ifrigare blefna under sin beundrande åskådning hade flickorna stuckit sina hufvuden allt längre fram mellan vedraderna då Movitz, den baddaren, råkade titta upp och fick sigte på dem i deras helt säkert mycket lustiga ställningar. Han slog naturligtvis, sin vana likmätigt, till ett klingande skratt, pekade upp mot läktaren och ropade: „Nej men, si på di där!“ Du milde himmel, huru flickorna sprungo, så att vedklabbarna flögo till höger och vänster, ut sprungo de, ner för trapporna och långt bort i den ljusa vårvällen. Först på norra kajen stannade de, men skämdes så att de knappast vågade se på hvarandra.

Den ena af flickorna var Movitz syster, den andra hans kusin, och den underbara synen från läktaren gick aldrig mera ur deras minne. Ofta talade de med hvarandra om hvad de där sett, en god vänninna, Betty Sahlstén, inwegs i deras hemlighet och snart uppstod tanken, att också fruntimmer borde beredas tillfälle att genom gymnastiska öfningar stärka sina kroppskrafter och genom kamratlig sammanvaro få utveckla den otvungna lifsglädje, som hör en frisk ungdom till. Efter många öfverläggningar och mycken tvekan beslöto Helsingforsflickorna att från nästpåföljande höst söka realisera planen, och som en följd häraf syntes den i början anförda annonsen.

Inom den angifna tiden anmälde sig något öfver 30 deltagare, så att från Oktober månads början den tillämnade föreningen kunde börja sina öfningar. Universitetets mindre gymnastiksal, den enda som då stod till buds, var alldeles för trång för en sådan skara. Snart märktes också huru förskräckande minimalt det gymnastiska intresset var hos en stor del af deltagarna. Öfningarna urartade ofta till endast lek och skratt och de unga ledarinnorna hade all möda att upprätthålla helst någonslags ordning. Många

tårar fällde de också under hemvägen efter någon mer än vanligt bullersam lektion, och ofta undrade de, om de ej dock tagit sig vatten öfver hufvudet med sitt företag. Framemot julen började leden glesna, så att de sista veckorna före jul och de första på vårterminen endast 8 medlemmar kvarstodo. Naturligtvis gjorde man sig den frågan om icke de unga ledarinnornas oskicklighet var orsaken till ett sådant nedåtgående och ofta var den frågan före, om ej hela företaget borde uppges. Hade de ej varit två, som stödt och uppmuntrat hvarandra, så hade det hela säkert strandat detta första år. Men när Betty knöt sin seniga hand, stampade ett litet tag i marken och utstötte sitt eftertryckliga: „Inte i harmen sluta vi“, då var det som om ny handlingskraft och nytt mod åter genomströmmat båda.

Öfningstimmarnas antal var från första början 3 i veckan och arbetet fördelades så, att hvardera ledde en vecka i sender. På detta sätt turades så länge båda kvarstodo vid föreningen. Af medlemmar från denna föreningens första tid, hvilka troget höllo ut under alla skiften och hvilka ännu efter ett fjärdedels sekel stå kvar antingen såsom aktiva eller passiva medlemmar må här med tacksam vänskap nämnas: fröknarna Anna Nystedt (sedan 1891 föreningens hedersledamot) och Nanny Lagerblad (allt fortfarande nitisk och aktiv deltagare i öfningarna) samt fruarna J. Vænerberg (passiv ledamot) och Nanna Hulldén, född Grigorjeff (sedan år 1895 passiv ledamot).

Par år fortgingo föreningens öfningar så i all stillhet med vexlande antal deltagare uti samma lokal, då det lyckades föreningen att för sina öfningar erhålla den förut omtalade gymnastiksalen vid Mariegatan n:o 4, visserligen på så opasslig tid som 4—5 e. m. Salen var emellertid stor och ljus, samt bättre försedd med redskap hvarföre föreningen här trufdes bättre. Medlemsantalet började också småningom, men stadigt stiga. Säkra uppgifter från denna

tid kunna ej framläggas enär något sådant som protokoll eller ens anteckningar den tiden ej föll någon in.

Strax från denna sin första tid har föreningen genom anordnande af fotvandringar, kälk-, kägel- och slädpartier endast för föreningens egna medlemmar sökt framkalla både godt kamratskap och ett naturligare och friskare lif bland unga kvinnor, än hvad hittills varit vanligt. Såsom bevis på huru ovanliga för kvinnor dessa slags nöjen voro, må anföras, att utom föreningen stående unga fruntimmer på fullt allvar kunde fråga: „Huru idens I göra utfärder utan herrar? Hvem drager de tunga kälkorna uppför backen åt Eder?“ o. s. v. Och unge män kunde på det bestämdaste förklara: „I kunnen omöjligt hafva verkligt roligt på dessa Edra utfärder, men I skratten så mycket och så högljudt för att om möjligt få andra att tro, att I hafven roligt“. T. o. m. utslungades den grufliga hotelsen: „Så bli' ni heller aldrig gifta“. Med jämnmod bars dock äfven denna hotelse och utfärderna företogos som förut.

Läseåren 1879—80 och 80—81 vistades stiftarinnorna i Stockholm där de genomgingo fullständig kurs vid Gymnastiska Central Institutet. Under denna tid uppehölls dock föreningen här i H.fors af tvänne ifriga medlemmar, fröknarna Elin Langhoff och Nanna Grigorjeff, hvilka hvar-dera genomgått gymnastiklärarinnekurs för prof. Asp.

Under dessa år anordnades äfven i samma sal gymnastik för fullvuxna fruntimmer enligt svensk metod af fröknarna Alma Hjelt och Aina Lagerblad, hvilka tidigare genomgått Central-Institutet i Stockholm, och torde deras gymnastik varit talrikt besökt. Den upphörde med våren 1881 men torde till någon del banat väg för den svenska gymnastiken, när den sedan vid föreningen tillämpades.

När gymnastikföreningens stiftarinnor efter avslutad kurs återvände till hemlandet, funno de föreningen fortfarande lifskraftig och efter mycket funderande beslöts att nu uppställa tvenne afdelningar, en där öfningarna skulle ledas enligt Spiess' system och en annan ledd enligt det svenska. Väl hade ju tanken dåredan hos ledarinnorna uppstått att söka förena det bästa från båda systemen, och äfven utom föreningen stående uppmanade till sådant tillvägagående. (Särskildt fröken Alma Hjelt afrådde från att upprätta en skild tysk afdelning.) Detta tycktes dem dock väl vågadt, unga och oerfarna som de ännu voro, hvarföre utvägen med två afdelningar tillgreps. Den tyska räknade mycket talrikare medlemmar än den svenska, ty både dräkt och rörelser voro på den senare afdelningen enligt den tidens åsikter grufligt okvinliga. Gymnastiken enligt Spiess' metod återigen utfördes då och ännu länge efteråt uti vanlig hemdräkt: kängor med höga klackar, långa, fotsida kjolar och åtsittande klädningslif. Att gymnastisera i korsett var alls ingenting ovanligt. Som ett önskningsmål hade visserligen vid de Aspska kurserna och sedan vid föreningen uttalats, att de gymnastiserande skulle skaffa sig s. k. sjömansblus, men de voro få, som efterkommo denna uppmaning. Särskild gymnastikkostym fördömdes af den tyska gymnastikens anhängare med stöd af sentensen: „Såsom man går och står skall man kunna handla“. I stället för att erkännandet, af denna mycket riktiga princip skulle ledt till en förnuftigare och naturenligare kvinnodräkt, på hvilken vi förgäfvets vänta äni denna dag, blef nu gymnastiken lidande, enär dräkten mycket hindrade ett hurtigt utförande af de gymnastiska rörelserna. På den svenska afdelningen begagnades särskild dräkt bestående af låga skor utan klackar, knäbyxor nedanom knäet tillrynkade med ett lätt gummiband, lös blus med långa skört och bälte om lifvet. Med en viss fasa betraktade den tyska afdelningens medlemmar sina „svenska“ kamraters nonchalanta uppträdande i denna lediga dräkt. Dock, en sund ungdom frigör

sig snart ur trånga fördomars band. Det räckte ej länge förrän öfverlöpare från den tyska afdelningen uppenbarade sig i det svenska ledet. De hurtiga, kraftiga rörelserna kändes välgörande, den bekväma dräkten, som på intet sätt hindrade kroppens rörelser, gaf en känsla af frigörelse och välbehag. Innan utgången af denna första termin hade alla den tyska afdelningens medlemmar öfvergått till den svenska och sedan dess har ingen rent tysk afdelning vid föreningen mera existerat. Öfningarna hafva ledts enligt de svenska grundprinciperna, dock har ur den tyska gymnastiken upptagits hvad som icke rentaf strider emot dessa.

I Maj 1882 hade föreningen sin första uppvisning i salen vid Mariegatan med ett ytterst enkelt och blygsamt program, hvilket återfinnes i de af föreningen utgifna gymnastiktabellerna. Medlemmarnas föräldrar och systrar voro inbjudna till denna uppvisning och voro vänliga nog att se belåtna och uppmuntrande ut. Någon vidare publik utöfver de allra närmaste anförvandterna vågade man icke inbjudas.

På hösten 1882 ingicks till Senaten med en anhållan om att få använda Svenska Reallyceets gymnastiksal för föreningens öfningar, hvilken anhållan bifölls. Ända sedan dess har föreningen varit bofast där och trifts där så väl, att, ehuru salen ofta synts alldeles för liten och särskilda gånger redan på försök gymnastiserats i andra och större salar, dock alltid enhälligt beslutits att återvända till den gamla hemtrefliga salen uti reallyceet. Den vänlighet och det tillmötesgående lyceets rektorer visat föreningen (först rektor Crusell och sedermera baron v. Bonsdorff) har naturligtvis bidragit till att fästa föreningen vid denna lokal och kan här icke underlätas ett om ock i korthet framställt erkännande af den djupa tacksamhet föreningen känner särskildt för rektor, baron von Bonsdorff.

I maj 1883 hade föreningen i samma sal sin andra uppvisning, till hvilken förutom medlemmarnas närmaste anhöriga äfven några utom föreningen stående gymnaster

hade inbjudits. Programmet visar något litet framsteg i prestationerna och ingår i föreningens tabeller. Ut i Helsingfors Dagblad för den 23 maj ingick en liten notis om denna uppvisning så lydande:

„Gymnastikföreningen för fruntimmer hade i lördags mellan 5—6 e. m. i Reallyceets gymnastiksal en intressant uppvisning i närvaro af en talrik åskådarkrets. Rörelserna, enligt den svenska metoden, utfördes af de unga damerna — klädda i lediga och bekväma dräkter — med en smidighet och hurtighet, som lifligt anslogo de närvarande“.

På hösten samma år beslöt föreningen på uppmaning af sina stiftarinnor att utarbета stadgar och på dem söka öfverhetlig stadfästelse. Denna erhöles äfven redan samma höst i november 1883, hvilket år således egentligen är den konstituerade föreningens stiftelseår. I dessa ursprungliga stadgar gjordes sedermera några smärre ändringar å hvilka åter senatens stadfästelse erhöles hösten 1888 och är det dessa stadgar, hvilka ännu gälla för föreningen. Den första oförändrade paragrafen lyder: „Föreningens syfte är att genom ändamålsenliga kroppsöfningar utveckla sina medlemmars kropps- och själskrafter samt genom lämpliga medel sprida intresset för gymnastiken i vårt land, såsom ock i öfrigt söka befördra ett friskt och hurtigt lif bland Finlands kvinnor“. Från första början ställde föreningen således för sig uppgiften att söka verka väckande äfven utanför sin närmaste verkningskrets, hufvudstaden. Detta medvetande af pligter gentemot fosterlandet har alltmera klarnat under årens lopp, och föreningen har efter sina krafter troget sökt arbeta i denna riktning.

Vid 1884 års ingång drabbades föreningen af en svår förlust, i det att dess ena stiftarinna, Betty Sahlstén, gifte sig med forstmästar M. Lagerblad och flyttade upp till

Pudasjärvi. I henne förlorade föreningen en hängifven, nitisk ledarinna, ett trofast stöd, och i långa år fick hon sedan söka och vänta förrän hon kunde finna någon lika intresserad och uthållig. Att denna förlust skulle verka i hög grad förlamande på föreningen, förstås nogsam. Fru Lagerblad invaldes omedelbart till föreningens första hedersledamot och med varmt intresse har hon ständigt följt föreningen ehuru så långt aflägsnad härifrån.

En yngre syster till stiftarinnan, fröken Alma Sahlstén, som samma år genomgick gymnastikkurs hos professorskan Asp, fick taga arf efter henne. Från hösten 1884 biträdde hon som ledarinna uti tre års tid, hvarefter hon vann inträde som elev vid Central Institutet i Stockholm. Äfven efter denna tid har hon tidtals ledt föreningen i kortare repriser, ehuru hennes håg efter Stockholms tiden tyvärr riktades uteslutande åt sjukgymnastiken.

På vårvintern 1884 beslöts att anordna uppvisningar för folkskoleelever, för att härigenom söka uppmuntra det då för tiden inom folkskolorna skäligen matta intresset för gymnastiken. I mars anordnades äfven två sådana uppvisningen; väl tvåhundra folkskoleflickor intropade hvardera gången, klassvis åtföljda af sina ledarinnor. Det föreföll som ett under, att den lilla salen kunde rymma dem alla. Bland åskådarna hade föreningen glädjen att helsa också vår folkskolas fader, Uno Cygnæus, han som så kraftigt häfdat gymnastikens betydelse i våra skolor. Under en studieresa i Sverige hade han äfven följt med gymnastikundervisningen i folkskolorna, men ej känt sig tilltalad af densamma. Den kombineerade gymnastik, han här såg, tyckte han däremot mycket om och trodde att sådana uppvisningar för folkskolorna kunde verka godt, hvarföre han hjärtligt tackade för företaget.

Programmet för dessa uppvisningar har ej tillvaratagits, men torde det få antagas, att det ej alltför mycket afvek från föreningens våruppvisningsprogram, där staföfningar första gången förekomma och hvilket ses i „tabellerna“.

Om denna våruppvisningen år 1884 säges i Helsingfors Dagblad för den 25 maj: „Gymn. fören. för fruntimmer hade fredag e. m. uppvisning i reallyceets lokal i närvaro af en talrik, intresserad åskådarkrets. Den svenska gymnastikmetoden, som inom föreningen följes, erbjöd anblicken af med lif och lust utförda verkligt stärkande och uppfriskande öfningar. Särskildt må omnämnas den med smidighet och elegans utförda hälstödjande knäböjningen och sträckstående ryggböjningen, hvardera med lefvande stöd, samt den om betydlig armstyrka vittnande häfgången i lina. Äfven ingingo i programmet några tyska staf-öfningar. En verklig bifallsstorm belönade deltagarinnorna i denna vackra uppvisning. Hos mången, som bevistade densamma, uppsteg ovillkorligt tanken om icke klagan öfver den qvinliga ungdomens fysiska svaghet skulle af- taga, ifall densamma från barndomen erhöile gymnastik enligt en dylik metod. Några anmärkningar kunde visserligen göras, men äga desamma sin förklaring hufvudsakligen i de förhållanden, under hvilka en dylik förening alltid måste arbeta. Måtte den unga föreningen framgent fortgå på den så lyckligt beträdda vägen“.

På hösten 1885 beslöt föreningen anordna gymnastik senare på kvällarna för fruntimmer, hvilka om dagarna voro bundna af sitt arbete å butiker, fabriker eller som sömmerskor o. s. v. Då föreningens tillgångar voro mycket små, anhölls hos stadsfullmäktige att antingen gratis få använda någon af folkskolesalarna för ändamålet, eller, om detta ej läte sig göra, att erhålla någon mindre summa till erläggande af hyra för sal; själfva gymnastikundervisningen skulle föreningen bekosta. Denna blygsamma anhållen blef emellertid högst kallsinnigt bemött. „Helsingfors kommun har tills vidare ingen gymnastiksal att för detta ändamål afstå“ var det korta svaret. Om penningbidraget nämndes ej ett ord. Genom föreståndarinnans för finska frunt. skolan, fröken O. Stenbäcks, välvilliga tillmötesgående utverkades slutligen rättighet att använda nämnda skolas gymnastiksal. För bekostande

af städning och upplysning uppbars en terminsafgift af två mark. 3 ggr i veckan gymnastiserades kl. 8—9 och var deltagarens antal, synnerligast första hösten, ganska stort, omkr. 30. Fröken Anna Nystedt ledde denna aftongymnastik. Snart hördes dock den klagan, att deltagarna hade svårt att slippa ifrån sitt arbete kl. 8 och deras antal minskades. En orsak härtill torde ock varit, att deltagarna voro af så olika samhällsställning, att de ej rätt trufdes tillsamman. Egentligen hade bort uppställas tvenne afdelningar, men därtill ansågs föreningens tillgångar för knappa. I tre terminer uppehölls denna aftongymnastik, men då glesnade leden så starkt, att man ansåg att nyttan af dessa timmar ej motsvarade de uppoffringar föreningen för dem hade att vidkännas, hvarföre beslöts att tills vidare upphöra med dem.

Folkskolornas lärarinnor hade af lefvande intresse för folkbildning inrättat en tilläggsklass till folkskolan. I denna tilläggsklass bekostade föreningen gymnastikundervisningen 2 timmar i veckan våren 1887 sedan aftongymnastiken afstannat. Andra året turade några af dess medlemmar att gratis undervisa där. Sedermera fingo dessa klasser särskildt anslag då föreningens hjälp bortföll.

Senare har på enskildt initiativ aftongymnastiken åter vidtagit i samma sal, som förut, och anslog föreningen första året (1890) af sina räntor en summa af 100 mk som bidrag till dess underhåll. Sedermera har H:fors kommun bidragit till aflönande af städning och upplysning samt anskaffande af skor åt de gymnastiserande, hvilka icke erlagga någon afgift. Gymnastikundervisningen lemnas gratis af unga gymnastiklärarinnor (alla medlemmar eller ledarinnor i gymn. fören.), hvilka skola hafva heder och tack för detta vackra arbete.

I Mars 1885 föranstaltade föreningen återigen tvenne uppvisningar för folkskoleelever, och ingår dessas program i tabellerna. Samma vår var också meningen att anordna sedvanlig våruppvisning, hvilken skulle försiggå i svenska Normallyceets gymnastiksal, där också redan åtskilliga repetitioner höllos. Det är ganska lustigt att påminna sig de öfverläggningar där höllos angående inbjudningarna till denna uppvisning. Ledarinnan ansåg att, då nu större sal erhållits, hvarje deltagare kunde erhålla flera biljetter och äfven andra än de närmaste anhöriga inbjudas. Detta mötte dock så till vida motstånd, som mycket befarades att „styggas“ herrar då möjligen kunde komma sig till inträde. Ett förslag gjordes, att endast gifta män skulle få inbjudas. Men härtill invändes, att detta icke var någon borgen för att ej „spjufrar“ kunde komma med. „Jag känner åtminstone en herre, som visserligen är gift, men som jag likväl ingalunda ville hafva hit som åskådare“, utropade en ifrig oppositionskvinna. Från ett annat håll framställdes då ett nytt förslag, att endast gifta män öfver 40 år skulle få inbjudas. Men icke heller detta ansågs som säker borgen för att „stygggheten“ hunnit afslipas. Diskussionerna voro så ifriga att kinderna glödde och ögonen blixtrade, t. o. m. några tårar gjötos i förtviflan öfver denna grufliga stockkonservatism. En nära anförvandts till ledarinnan sjukdom, föranledde sedan hennes bortresa från orten, och våruppvisningen inhiberades. Sålunda blef den kvistiga frågan, huru man skall kunna åtskilja snälla herrar från stygga, aldrig fullt utredd.

I början af år 1886 ingick Helsingfors Gymnastikklubbs inbjudning till deltagande i första allmänna finska gymnastikfesten i Helsingfors i början af Juni samma år. Denna inbjudning, som storligen gladde och smickrade föreningen, satte den på samma gång myror i hufvudet.

Skulle man våga efterkomma den, eller skulle den afslås? Att uppträda offentligt i Kaisaniemi, kunde då ännu visserligen ej ifrågakomma, men föreningen svarade klubben, att den gärna under festdagarna skulle föranstalta en uppvisning i sin vanliga gymnastiksal för de i festen deltagande gymnasterna. Öfningarna bedrefvos med största ifver och med en god portion oro emotsågs den annalkande uppvisningen. De glada vårdagarna, då denna första allmänna finska gymnastikfest gick af stapeln, glömmas visst aldrig af dem, som voro med. Nya impulser och nytt intresse för gymnastikens sak gaf den helt visst. I all sin enkelhet var den ett troget uttryck för det sätt att arbeta som här i Finland varit och ännu är vanligt, utan yttre prål och glans. Kom så andra festdagen och med den fruntimmernas uppvisning. Så många åskådare, som möjligtvis kunde rymmas inom dörrarna, hade infunnit sig. Hemskt och högtidligt var det att uppträda första gången inför så många sakkännare, och knäna skakade på ett betänkligt sätt. Snart kändes dock den välvilliga stämningen hos åskådarne, och fruktan försvann småningom. I Helsingfors Dagblad sades följande dag om uppvisningen „I går, den andra gymnastikdagen, hade fruntimmersgymnastikföreningen middagstiden arrangerat en uppvisning, där gymnasterna fingo vara med om härligheten, men tyvärr icke någon arm tidningskrönikör. Endast ryktesvis kan därför här konstateras, att alla rörelser gått förträffligt, såväl staföfningarna som öfningarna å stege och barr“. I Nya Pressen för samma dag skrifver någon, „som fått vara med om härligheten“: „Kl. 12 på dagen samlades de i festen deltagande gymnasterna i Reallyceets gymnastiksal, dit de inbjudits för att åse en uppvisning af Gymn. fören. för fruntimmer. Då föreningens medlemmar, iklädda mörkblå blus med bälte kring lifvet, knäbyxor, strumpor och skor, 18 till antalet, intågade i salen med sin ledarinna, fr. Vænerberg, (syster till Mauritz V.) i spetsen, mottogos de med lifligt bifall af den talrika åskådarreskaran. Såväl de gemensamma friöfningarna med staf

(desamma, som utfördes af gymnasterna vid förgårdagens fest) som friöfningarna utan staf, utfördes med grace och beundransvärd precision. Därefter följde öfningar på vågrät och lutande steg, hvilka vittnade om en vighet och kraft, väl jämförlig med många af de i festen deltagande manliga gymnasternas. Uppvisningen afslutades med olika språng öfver snöre, äfven de glansfullt utförda. Då den förtjusande amazonskaran efter slutad uppvisning i språngmarsch uttågade ur salen, utbröt bland publiken ett ändlöst, stormande bifallsjubel, som ej upphörde förr än föreningen ännu en gång intågade och gjorde en rond kring salen. Det var med oblandade känslor af aktning och beundran gymnasterna lämnade denna uppvisning, som ej kunde undgå att ingifva dem höga tankar om den gymnastiska utveckling som våra unga kvinnor genom öfning och god vilja kunna uppnå. De i denna uppvisning deltagande voro, såvidt ej minnet alltför mycket bedrager: fröknarna M. Björkman, N. Lagerborg, H. Lucander, A. af Enehjelm, Anna och Alma Sahlstén, A. Jansson, N. Lagerblad, S. Becker, H. Tiljander, G. Hedman, N. Fazer, E. Lindfors, N. Kavaleff, D. Mechelin, E. Ganzauge, T. Grönroos och E. Mattson. Också detta program ingår i tabellerna.

Vid täflingarna i Kajsaniemi på e. m. utledades prisen från estraden af fyra unga damer, medlemmar af gymn. fören. f. fr. Ända från denna tid daterar sig det vänliga, kamratlika och goda förhållande, som alltsedan rådt mellan de båda syskonföreningarna, och på hvilket många bevis kunna anföras.

Följande vår mottog föreningen från klubben inbjudning till en fotvandring ut till Gammelstaden. I det allra bästa humör möttes man vid Kaisaniemi och under sång och skämt anträdde promenaden. Komna utom staden komenderade ledarna sina föreningar till uppställning på ett led midt emot hvarandra och allmän presentation följde, därvid hvar och en i tur högt ropade sitt namn. Hastigt och lustigt tillryggälades den 6 verst långa vägen, som den tiden löpte genom obebyggda, landtliga trakter. Den

enda menskoboning (förutom fängelset och Gومتäckte gård på något afstånd), som den tiden låg vid vägen från Andsténska kakelfabriken till Arabia fabrik i Gammelstaden, var en liten röd fiskarstuga nere vid stranden, där gymnastikföreningen för fruntimmer på sina utfärder hitåt brukade koka sitt kaffe. Ankomna till Gammelstaden, styrdes kosan till det pittoreska huset, som vänder sin gavel ut mot forsen, och där stora salen den tiden var inrättad till nykterhetskafé. Här fingo sig de danslystna efter intagna förfriskningar en svängom. Under pauserna beundrades fallet och naturligtvis sökte sig de unga så långt som möjligt ut på klipporna, där den skummande forsen yrde sitt stänk ända upp på deras glödande kinder. För öfrigt förflöt dagen snabbt under lekar och skämt, alltför snabbt tyckte nog mången af de unga. Ännu vid återmarschen till staden tycktes krafterna räcka godt till, ty långa sträckor tillryggälades under leken „sista paret ut“. Hjärtligt tacksam för den glada dag, klubben beredt föreningen, skildes man från de vänliga värdarna.

Minnet af den lyckade utfärden lefde friskt hos alla deltagarna, och man ville gärna förnya försöket. Påföljande höst inbjöd Gymn. fören. f. frunt. klubben till en utfärd till villa Kinnekulle i Tölö. Man samlades i Sandvikshamnen, därifrån fruntimmerna skulle ro sina gäster till Kinnekulle strand. För de chevalereska herrarna var det dock omöjligt att bekvämt åse huru damerna rodde, hvarföre där uppstod ett lifligt meningsutbyte. Slutligen kompromissades och beslöts att lika många herrar som fruntimmer skulle ro i hvar båt och roddlaget bytas om på halfva vägen. Vädret var herrligt; fjärden krusades af en lätt vind och solen sken varm och klar. Kinnekulle, som den tiden beboddes endast om sommaren och omramades af tät högstammig tallskog, stod i fagraste, brokig skrud. Efter rodden smakade kaffet godt och sedan ömsom lektes ute på sandplanen, ömsom dansades inne i stora salen vid ett positivt skorrande toner till långt efter middag, då en enkel måltid intogs med strykande aptit.

Så närmade sig också denna dag sitt slut och det blef tid att återvända till staden. En del gjorde återfärden till fots längs chausséen och andra rodde båtarna tillbaka till Sandviken.

Vårutfärder till stadens omnejder har Gymnastikföreningen för fruntimmer plägat göra hvarje år då väderleken blifvit varm nog för att tillåta en hel dags friluftslif i det gröna. Endast föreningens egna medlemmar hafva deltagit i dessa utflygter, hvilka för dem varit en obeskriflig njutning efter den långa vinterns konventionella tvång. De tyska gymnasternas devis: „frei, frisch, fröhlich, fromm“, får sin fulla tillämpning först ute i naturens sköte. Sådana utflygters betydelse för utvecklandet af godt och sannt kamratskap kan heller icke nog ofta framhållas.

Den tidigare omnämnda hotelsen „Så bli' ni heller aldrig gifta“, har icke visat sig vara någon ofelbar profetia. Af föreningens medlemmar hafva många knutit hymens band, så många t. o. m. att det på en luciefest gaf anledning till följande skämt. En maskerad person red in med ett standar, å hvilket stod följande anslag: „Fruar och fröknar, söken med det snaraste inträde vid Gymn. fören. Den har visat sig vara den bästa giftermålsbyrån“. Äfven föreningens andra stiftarinna gifte sig på hösten 1886, hvilket framkallade många skämtsamma nummer på luciefesten. Luciefester hafva under föreningens hela tillvara årligen firats med stor anslutning, och en berättelse öfver dess 25 åriga verksamhet vore knappast fullständig, om icke också dessa i förbigående berördes. Den friska glädje och sprudlande lifslust, hvilka alltid rådt inom föreningen, hafva särskildt på luciefesterna tagit sig uttryck. Förr, innan medlemsantalet vardt alltför stort, och kamratskapet ännu kunde stöda sig på allas intimare kännedom af hvarandras karaktär, hörde det till saken, att hvar och en skulle få en julklapp med thy åtföljande skämtsamma och menande verser. Någon mindre teaterpjäs, för tillfället författade kupletter, kostymdanser, cha-

rader o. s. v. utfylla numera det omvexlande programmet, hvilket uppställes sålunda, att några sinsemellan mera bekanta medlemmar sammanslå sig om någon nummer, hvilken för alla öfriga är en öfverraskning. Mesta munterheten hafva alltid de passiva fruarnas nummer framkallat, de mände uppträdt som „valkyrior“, „skolflickor“, eller engelska „klubbgymnaster“ och äro de vid någon rolighet borta, saknas de uppriktigt. Vid alla sådana fester, äfvensom vid glada „Polterabend“ för föreningens lyckliga brudar, hafva våra konstnärer fröknarna Anna Sahlstén och i synnerhet Sigrid Granfelt, „Kirre“ kallad, med outtröttlig och glad uppoffring bidragit med ritstift och pensel till dekorering eller på oräkneliga andra sätt. Hvad skulle vi taga oss till på en fest utan dem? Poeterna hafva varit så många att jag icke förs uppräknat dem, af fruktan för att möjligen glömma någon. Läger jag ännu härtill, att under senare år inom föreningen existerat en sångförening, hvilken höjt glädjen och stämningen vid föreningens samkväm, torde nöjena vara tillräckligt berörda och vi kunna återgå till det gymnastiska arbetet.

Under årens lopp hade en och annan af föreningens vordna medlemmar inrättat gymn. förening i sin hemort, och frågor angående metod och läroböcker ingingo ofta till ledarinnorna. Häraf väcktes tanken på behofvet af en kortfattad, praktisk hjälp för unga föreningars gymnastiköfningar. Föreningen beslöt att på eget förslag af trycket utgifva enkla tabeller. Stiftarinnorna omarbetade något de program, de under de förflutna åren användt, och på våren 1887 utkom den svenska upplagan af „Gymnastiktabeller, begagnade vid Gymnastikföreningens f. fruntimmer öfningar“, hvilken upplaga numera är slutsåld. Finska upplagan, utkommen hösten 1888 blef slutsåld år 1897, hvarföre en ny upplaga togs 1898. Med alla sina brister torde dessa tabeller dock fyllt ett känbart behof. Ny, helt och hållet omarbetad svensk upplaga är under utgifning, hvarom mera längre fram.

Den 21 Maj 1887 hade föreningen sedvanlig årsupp-

visning. Om denna skrifves i Helsingfors Dagblad följande: „Gymn. fören. f. fr. hade sin uppvisning i går i reallyceets rymliga (!) gymnastiksal. Till uppvisningen hade inträdeskort utdelats åt ett antal damer och herrar, så långt utrymmet medgaf. Den hurtiga korpsen af unga damer, klädda i en ledig gymnastikdräkt i blått med gula uppslag och skärp, utförde en serie gymnastiska öfningar, däribland äfven luftsprång (!), med vighet, elegans och styrka. Hvarje nummer helsades med lifliga, välförtjenta applåder och det hela gjorde ett synnerligen friskt och godt intryck. De resultat, den raska föreningen vunnit, vittnar om, att qvinnogymnastiken har en stor framtid såsom en kroppen kraftigt och harmoniskt utbildande idrott. Det är att hoppas, att föreningen vid nästa allmänna gymnastikfest skall besluta sig för att uppträda i täflan med landets öfriga gymnastikföreningar“.

Nya Pressen för samma dag säger om uppvisningen som följer: „Uppvisning anställde härvarande gymnastikförening för fr. i går uti reallyceets gymn. sal inför en talrik och intresserad publik. Prestationerna bestodo af marscher, fristående öfningar dels med, dels utan staf, armgång på lutande stege, bågsprång från gungringar öfver snöre, samt fria längdsprång. Bland de fristående öfningarna anslogo mest ett slags sidsprång med bålböjning åt sidan, elegant och behagligt utförda och vittnande om i hvilken riktning frunt. gymnastiken framför allt kan och bör gå för att ändamålsenligt utveckla kvinnans kroppskraft utan förfång för hennes naturliga grace. Som uppvisningen försiggick uteslutande inför en inbjuden publik och således var af privat natur, anse vi oss icke kunna underkasta dess särskilda nummer en detaljerad granskning, utan konstatera endast att det lifligaste bifall egnades samtliga de hurtiga damerna och särskildt deras skickliga och för sin sak så varmt intresserade ledarinna, fru E. Kallio, född Wænerberg“.

Såsom af Hufvudstadsbladets beskrifning framgått, hade förändringar af gymnastikdräkten börjat påyrkas. De vid denna uppvisning burna, efter klubbens kostym

tagna skärpen, förkastades dock genast åter, och den festdräkt, hvitt jerseylif med mörka uppslag och kort, veckad kjol, som till följande uppvisning antogs, utgjorde länge och väl föreningens vackra högtidsuniform.

När fr. Alma Sahlstén på hösten 1887 afreste till Stockholm, lyckades föreningen som underledarinna vinna fr. Fanny Gylling, hvilken genomgått gymnastikkurs både hos herrskapet Asp och vid Centralen i Stockholm. Som ledarinna qvarstod hon till sin tidigt inträffande död sommaren 1888, då hon omkom vid en kanotfärd. Hennes stilla, vänsälla väsen, varma hängifvenhet för gymnastikens sak och samvetsgrannhet i arbetet hade tillvunnit henne allas vänskap och tung kändes förlusten, tyngst för ledarinnan, som miste hennes råd och hjälp. Enär hennes död inträffade på en tid, då de flesta medlemmarna voro borta från staden, kunde föreningen blott genom nedläggande af en krans på hennes graf visa sin saknad och sända sitt sista tack.

I början af år 1888 skreds till granskning af föreningens stadgar i och för omarbetning, såsom redan tidigare framhållits. På förslag af kassören, fru E. Holmberg, tillades till § 6 den bestämning, att kassören äfven ägde handhafva sekreteraregöromålen, och den 6 Februari 1888 är det första protokollet dateradt. Redan från hösten 1884 kassör, har fru Holmberg allt sedan med aldrig svigtande nit, rutin och tålmod skött sitt arbetsdryga och ansvarsfulla värf till stor båtнад för kassan, om hvilken hon burit synnerlig omsorg. Månet ungdomligt omoget projekt har hon lyckligt afstyrt med ett enda vägande ord: kassan. Också är föreningens tacksamhet större än att den här med några ord kunde uttryckas.

Samma vinter beslöts att uppställa en öfre afdelning för sådana medlemmar, hvilka önskade drifva öfningarna till högre fullkomning och beslöts att för uppflyttning till denna skulle fordras genomgående af följande prof: 1) armhäfning i reck, 2) höjdsprång öfver snöre, minst 3 fot i höjd, 3) utfall och 4) tåstödjande vågställning. Dessutom

beslöts, till undvikande af öfveranstängning, att alla i denna afdelning inträdande skulle förete läkareintyg öfver god helsa. Några år följdes denna bestämning om läkareintyg ganska rigoröst, men senare har den råkat i glömska.

Öfningarna och profven i och för den nya afdelningens bildande gjorde att denna första termin en viss splitt-ring i krafterna inträdde, och beslöts därför att ingen årsuppvisning denna vår skulle föranstaltas.

Efter Fanny Gyllings död vände sig föreningen till fr. Elin Aminoff (utdemitterad från Centr. Inst. i Stockholm) med anhängan, att hon ville biträda som ledarinna. Efter mycken tvekan lofvade hon försöka, men föreningen lyckades icke intressera henne, som i främsta rummet är sjukgymnast, så att hon skulle vuxit fast vid den. Redan efter en termin afgick hon från ledarinneposten; numera är hon passiv ledamot. Fröken Math. Björkman, som genomgått kurs hos prof. Asp och varit föreningens nitiska medlem i många år, åtog sig då vänligen att hjälpa föreningen vårterminen 1889 till dess de med längtan emotsedda Natta Kavaleff och Alma Sahlstén, hvilka denna vår slutade sin kurs i Stockholm, kunde återbördas föreningen.

I Januari samma år beslöts anskaffandet af medlemskort och ibland flera uppgjorda skizzer föll föreningens val på en af Anna Sahlstén, den af alla föreningsmedlemmar väl kända bilden, som ännu pryder dess medlemskort.

De många ombytena af ledarinna gjorde att icke heller denna vår någon uppvisning föranstaltades.

År 1889—90 var ett år af lugnt och gladt arbete. I fröken Natta Kavaleff vann föreningen en intresserad och lyckad ledarinna och öfningarna gingo med lif och lust. På våren hölls i Reallyceets sal uppvisning med både lägre och högre afdelningarna, den förra ledd af fr. Kavaleff, den senare af fru Kallio. Denna uppvisning är särskildt därför anmärkningsvärd, att till densamma första gången såldes biljetter till ett mycket blygsamt pris, dock endast genom föreningsmedlemmar. Egendomligt nog har jag ej

kunnat finna något som helst uttalande om dessa uppvisningar i tidningarnas spalter. Tyvärr skulle föreningen redan efter ett år åter mista fr. Kavaleff, som mottog och äfven efterkom en inbjudning att öfverflytta till staden Buffalo i Amerika för att där verka som gymnastiklärarinna. Dock har hon ständigt bibehållit intresset för föreningen och vid sina resor till hemlandet ihågkommit oss med besök och utbyte af gymnastiska erfarenheter. Med tacksamhet och saknad minnes föreningen det korta, glada samarbetet.

I början af Maj 1890 emottog föreningen af Helsingfors Gymnastikklubb en vänlig inbjudning till utfärd. Af färden skedde kl. 9 på morgonen med ångbåt från södra hamnen; efter en tur utåt hafs landades vid Degerö-Uppby. Här tillbringades en härlig dag under lekar, sång och allehanda muntra upptåg.

Hösten 1890 vände sig föreningen till fröken Bertha Roos, (utdemitterad från Central Institutet i Stockholm) med anhållan att hon ville åtaga sig ledarinnskapet för lägre afdelningen, sedan fr. Alma Sahlstén, hvars intresse helt vändt sig åt sjukgymnastiken, bestämt nekat härtill. Fr. Roos var också vänlig nog att åtaga sig uppdraget, ehuru hon själf påpekade att hon egentligen var mera sjuk- än friskgymnast.

Den 4 dec. invaldes fröken A. Nystedt, som då fyllde 50 år, till föreningens andra hedersledamot. Från föreningens första tider och ända till sitt femtionde år hade fr. Nystedt såsom en ytterst nitisk medlem deltagit i de gymnastiska öfningarna, sålunda lemnande ett godt föredöme för de unga.

Denna vinter blef arbetsdryg och upprörde sinnena i högsta grad. Från Stockholm ingick inbjudning till deltagande i den internationela gymnastikfest, som skulle afhållas där under pingsten 1891. Man kände det nästan som en pligt att efterkomma inbjudningen, men å andra sidan var man rädd för de många sakkunnigas kritik. Dock, utan kritik inga framsteg, och huru oändligt mycket kunde vi icke få att lära på en sådan fest! Jämförelsevis

snart blefvo alla ense om att jakande svar skulle afsändas, men så börjades det ansträngande arbetet. Angående programmet fördes en del debatter, enär några skulle önskat ett rent svenskt program. Därtill svarades: „man har inbjudit oss att visa sådan gymnastik, som vi vanligtvis här öfva, och sådan skall där också visas“. För att få respengar beslöts att föranstalta en uppvisning i Broholmsmanegen, där äfven de manliga gymnasterna skulle hafva tvenne uppvisningar. Också detta framkallade en liten debatt i det att några ungdomar tyckte sin kvinnliga värdighet lida af att uppträda i en manege. Alla dissonanser upplöste sig dock till sist. Uppvisningsdagen var hvarje åskådarplats upptagen och mången, som ännu velat in, måste vända om af brist på utrymme. Uppvisningen gick öfver förväntan bra, och härtill bidrog helt säkert den välvilliga stämningen hos publiken, såsom också Päivälehti skref: „mutta tottapa lienevät tunteneet yleisön myötätuntoisuuden heitä kohtaan, sillä pian oli pieninkin pelon merkki mennyt“. Det skulle här bli för långt att referera alla de välvilliga omdömen, som våra tidningar dagen efter innehöllo. I Nya Pressen lästes: „Gymn. fören:s för frunt. uppvisning egde rum i går i manegen på Broholmen, som från golf till tak var fylld af en intresserad publik. Det var nämligen första gången denna förening på en offentlig uppvisning visade hvad den kan prestera. Uppvisningen vann dessutom i intresse därigenom att den var s. a. s. ett generalprof till den internationella gymnastiktäflingen i Stockholm, i hvilken en utvald kohort af den kvinnliga gymnastikföreningens medlemmar komma att deltaga. Och det må först som sist sägas, att profvet utföll på ett lysande sätt och ländar ledarinnan af det hela, fru Elin Kallio till all heder. Kl. litet öfver 6 intågade i salen de unga gymasterna, 16 till antalet, alla smidiga, spänstiga gestalter. Efter en sinnrik uppmarsch med invecklande evolutioner, vidtog under fru Kallios säkra, lugna ledning en serie fristående öfningsgar, utförda med anmärkningsvärd pecision och ele-

gans. De unga damerna excellerade äfven genom kraft och säkerhet i öfningarna med järnstaf. Härefter följde åtskilliga redskapsöfningar, såsom hopp öfver rep, utförda lätt och ledigt, viga sidhopp öfver barr och armgång på stege, i hvilken sistnämnda rörelse flere gymnaster utvecklade en ovanlig armstyrka. Efter uppvisningens slut hylades de unga damerna med dånande bravorop och smattande applåder“.

I denna uppvisning deltog fru J. Törnqvist samt fröknarna A. Sahlstén, A. Ekqvist, M. Björkman, S. Granfelt, L. Myrén, A. Lönnberg, M. Taxell, L. Kavaleff, I. Lagerborg, H. Wasenius, J. Juselius, N. Fager, E. Björkstén, L. Wegelius och M. Hartvall. Dessutom afreste till Stockholm ännu trenne reserver: fröknar I. Nyberg, B. Grönlund och A. Kockström.

Uppvisningen i manegen var om fredag och följande söndag afton afreste både de manliga och kvinliga gymnasterna med ångbåten „Torneå“, å hvilken kommerserådet L. Krogius med vänligt tillmötesgående beredt platser med 50 % rabatt. Tack vare „målarer“, klubbens rumormästare, blef stämningen under färden den bästa; lek och sång aflöste hvarandra. Vädret var också det vackraste, så ingen behöfde känna sjösjukans kval. Måndag afton, 5 tiden, lade Torneå till vid kajen i Stockholm och en deputation ifrån festens organisationskomité helsade finnarna välkomna. De manliga gymnasterna anvisades logi i Sievers kasern, fruntimmerna afhemtades i vagnar till hotell W. 6, där för dem förhyrts kvarter i öfre våningen. Löjtnant d'A. Wistrand var utsedd till finskornas marskalk och en artigare och vänligare ciceron hade man ej kunnat önska sig. Också blefvo de flesta af flickorna alldeles vådligt betagna i honom. Han var dock till all lycka redan brandförsäkrad och förlofningsringen på hans hand var egnad att afvända alla faror.

Från och med det finskorna satte foten på svensk jord tycktes allehanda motigheter sammangadda sig för att nedslå åtminstone ledarinnans mod. Strax vid ankomsten

till hotellet hände den malören, att en af de bästa gymnasterna i öfversvallande hänryckning öfver att se en god väninna, som där kommit finskorna till möte, trädde in armen genom ett fönster i korridoren. Där måste skickas efter läkare för att plocka glasbitarna ur armen och stackars „Takkus“, som hon kallades, fick länge och väl gå med armen i band och lugna sina känslor. Till all lycka hade vi reserverna, och „Kocken“ fick träda i redet, men olyckan syntes dock som ett dåligt omen.

Följande dag hade Stockholms Kvinliga gymnastikförening „afslutning“, som det kallas i det svensk-svenska lägret, där ordet uppvisning har dålig och förhatlig klang. Några af vår förenings medlemmar lyckades skaffa åt finskorna inträdesbiljetter och delte ut dem med orden: „Där skolen I få se hvad gymnastik är“. Allas förväntningar voro därföre spända till det yttersta; så mycket större blef förvåningen. Om här anföres att alla kände sig besvikna, så göres det endast och allenast för att det följande måtte förstås. Nästa morgon vid frukostkaffet söktes i morgontidningarna efter uttalanden om „afslutningen“. Riktigt nog höjdes den i ett Stockholms blad till skyarna och panegyriken slutade ungefär så: „Det var annat det, än kringresande gymnastikdamer, om hvilka man inte så noga vet, hvad de äro för slags folk“. Den, som hade skrivit detta, visste att finskorna voro i Stockholm och skulle få läsa det. Det var en afsigtlig förolämpning och den tog, så den aldrig glömmes. Hade icke känslan af ett gifvet löftes hälgd hållit tillbaka, så skulle åtminstone ledarinnan samma dag med Torneå vändt om till hemlandet.

Oerhörda intriger mot festen hade satts i gång hela vintern förut. I följd af dem hade också Stockholms kvinliga gymnastikförening nekat att deltaga. Först i sista minuten förmåddes några modiga medlemmar af föreningen jämte några af Central-Institutets elever att bilda en afdelning, hvilken under löjtnant v. Friesendorffs ledning i tre dagar öfvade både på för- och eftermiddag och sedan äfven uppträdde på festen.

De flesta af finskorna hade aldrig förr varit i Stockholm. De voro därför naturligtvis intresserade af att få se den vackra stadens märkvärdigheter och vackra omgifningar. Oaktadt alla varningar att spara sina krafter sprungo de från ställe till ställe dagen lång. Därtill kom ännu att de åto ytterst slarfvigt — när har en intresserad ungdom tid att tänka på mat. Följderna syntes med skrämmande tydlighet då om onsdagen hölls en öfning i Fäktklubbens gymnastiksal. Den gick så under bänken som någonsin en öfning kan gå. Den förtviflade ledarinnan brast i gråt, och det var icke långt ifrån att icke också alla andra gjort detsamma. Men då lofvades bot och bättring öfver lag. „Nu gå vi genast hem till hotellet och beställa oss ägg, och så skola vi sofva hela dagen och vara så lydiga och snälla“. Ingenting så ondt, att det icke har något godt med sig, heter det. Utan denna lexa vet ingen hurudan den slutliga utgången blifvit.

Hemifrån medfördes stafvar, barr och stege, men på ifrig uppmaning af de manliga gymnasterna lemnades de bockar, hvilka i manegen begagnats för vågräta stegen, hemma. „Nog få ni hastigt bockar gjorda där, naturligtvis hafva de timmermän till hands för sådant“. Ack, om kvinnan varit envis också den gången! Man hade i Stockholm annat att tänka på än finskornas bockar, och de timmermän, som voro sysselsatta i kasärnen, hade icke tid till sådant. Hvarifrån skulle man nu i en hast få bockar? Då kom hr Mæxmontan som en räddande engel. Han hade med sin fru vistats hela vintern i Stockholm, där han studerat svensk gymnastik och fäktning, och med uppoffrande vänlighet ställde han sig till sina landsmaninnors förfogande. Tack vare honom var stegen på sin plats redan vid generalrepetitionen uti kasärnen om torsdagen. Där underrättade major Balck finnarna, att man under de gymnastiska öfningarna icke fick vända ryggen åt kungen, samt att ledare och led både före och efter uppvisningen hade att göra sin reverens för majestätet. Han måtte mötts af ett par förskrämda ögon, ty han klappade leda-

rinnan vänligt på skuldran och sade: „Seså, var nu inte barnslig, det går nog allt bra“. En del förändringar i uppställningen måste förty vidtagas, och bugningen för kungen låg som en mara på hennes bröst ännu i hela två dygn.

Om torsdagen anlände också Göteborgskorna från föreningen Sköldmön, hvilka skulle deltaga i festen. De inlogerades i samma hotell som finskorna, och ute i en korridor uppställde sig hvardera föreningen på led och allmän presentation företogs genom namnupprop. Göteborgskorna förtrodde sina nya väninnor de vedervärdigheter de haft att utstå af trångbröstad stadsbor, hvilka kände sig chockerade af att fruntimmer skulle uppträda på en gymnastikfest, och de kunde icke nog förvåna sig då de hörde, att sådant redan var en öfvervunnen ståndpunkt hemma i H:fors. Alla tyckte synd om dem och voro glada att de varit modiga nog att allt oaktadt komma. Såsom främlingar på orten kände man sig ömsesidigt dragna till hvarandra, och det bästa förhållande uppstod.

Kom så äntligen festen, som öppnades fredagen den 15 Maj af H. H. Kronprinsen kl. 10 f. m. i Svea Lifgardes kasärn. Det, som först frapperade oss finnar, var den glest besatta åskådarläktarn. Kanhända det höga priset, 5 kronor, var egnadt att afskräcka mången, som möjligen eljes varit intresserad af gymnastiken. Eller skulle kanske den vilda agitation som satts i gång mot festen, varit skuld härtill, en agitation som utsträcktes ända hit, i det att vid ingången stoppades i handen på de utländska gymnasterna en ofin och skamlös pamflett med namn „Gymnaster på krigsstråt“, däri utlänningarna utom andra vackra saker tilldelades epiteten „cirkusyngel“ och „zigenarpatrask“. 9 föreningar, svenska, danska, norska och engelska uppträdde denna första dag, af hvilka männen från folkets palats i London förlängt månet lif genom det hjärtliga skratt de framkallade både då och sedan hvar gång de i minnet återkallats. (Gymnastikföreningens f. fr. passiva fruar gaf på följande luciefest en ganska trogen bild af deras klubbgymnastik och öfriga, roliga åthäfvor). Helt säkert var hvarenda människa på festen dessa engel-

ska arbetare tacksamma för den omvexling de bragte i dagens myckna gymnastik.

Lördagen den 16 maj var de kvinliga gymnasternas dag. Kl. 10 började Stockholms Kvinliga Gymnaster uppvisningarnas rad. På några mindre förändringar när, var programmet detsamma, som utförts vid Stockholms Kvinliga Gymnastikförenings afslutning. Men, hvilket underverk hade icke löjtnant v. Friesendorff på dessa tre dagar åstadkommit! De kvinliga gymnasternas uppvisning var allt igenom god, rörelserna utfördes rent och behagligt. Öfver detta kvinliga led låg en prägel af nobless och värdighet. Så mycket besynnerligare, lindrigast sagdt, föreföll det, då i Tidskrift för Gymnastik om de hvardera uppvisningarna sades: „Stockholms kvinliga gymnastikförenings uppvisning (tidigare i Maj) betecknades då af de därvid talrikt närvarande sakkunnige såsom bland de vackraste (!) vi här någonsin sett af kvinlig gymnastikförening. Skada därför, för ifrågavarande fest, att ej denna mycket större afdelning äfven där uppträdde med samma schema och under egen lärares ledning“. *) — Detta är nu visserligen en liten afvikning från ämnet, men det som i 10 år grott i ett sinne, måste engång ut.

Efter Stockholmskorna följde finskorna. Uppvisningen gick bättre än man vid den förut omtalade olyckliga repetitionen någonsin vågat hoppas. Också bugningen för majestätet, senare här hemma beskrifven och besjungen i ord och bild, undanstökades utan malörer. Publikens vänliga stämning, hvilken gaf sig omedelbart uttryck i en åska af applåder, rörde hjärtat underbart och tanken: så hafva vi då icke gjort skam åt vårt land, gjorde godt efter all den utståndna ångesten. Programmet för denna uppvisning finnes intaget i andra upplagan af de finska tabellerna.

Stockholms Dagblad skref om uppvisningen: „Nu ljödo de välkända tonerna af finska rytteriets marsch, och in

*) Samma person, som skref detta „skada“, torde burit största skulden för att skadan skedde.

tågade med lugna, fasta steg och säker hållning en liten skara, som svenska händer och hjärtan redan nu bragte en sympatisk välkomsthelsning. Det var Finlands unga döttrar, 16 medlemmar af H:fors gymn. fören. för frunt., som här trädde fram för att visa sina svenska systrar, hur den kvinliga gymnastikens uppgift blifvit fattad och kommit till utförande i deras hemland. Hvita åtsittande trikålif med mörkblå uppslag, korta mörkblå kjolar, mörkblå strumpor och skor utgjorde deras särdeles klädsamma „uniform“.

„Uppvisningen leddes med en van instruktörs lugn och säkerhet af fröken Kallio, var i allo mönstergill och företedde ett stort antal nya och för oss svenskar ovanliga rörelser. Redan marschöfningarna med sina stilfullt anordnade turer, en och en eller parvis, samt vackra genomdragningar korsvis erbjödo en behaglig omvexling. De fristående rörelserna utfördes med ett lif och en precision, som skulle hedrat hvilken manlig gymnastikförening som helst, men likväl mjukt och smidigt, och armgången på horisontal eller lutande steg vittnade om en muskelstyrka och spänstighet, som väckte liflig beundran, på samma gång den erindrade om ett nytt sätt att använda detta, som det tyckes numera nästan bortglömda gymnastikredskap. De fria sprången öfver snöre utfördes nätt och hurtigt, sprången öfver barr utmärkte sig för vighet och säkerhet, men vackrast voro utan fråga de s. k. „fria språng med ansteg“. Genom sin elegans och grace stodo de på gränsen till koreografisk konst“.

„Då de unga damerna under en af sina marscher af en tjenstvillig väninna läto i förbigående väpna sig med „i handen gevär“, undrade nog mången hvad komma skulle. Det såg ju onekligen litet hotande ut när den näpna amazontruppen uppmarscherade, formerade ett led och gjorde „i handen gevär“. Men — ett, tu, tre! stod den med några lätta, elastiska steg på fyra linier, med stora luckor, och nu började en serie „stafrörelser“, som väl hörde till det vackraste och på samma gång ovanligaste i denna på omvexlingar så rika uppvisning, hvil-

ken under hela sitt lopp framkallade de lifligaste bifallsytttringar“.

„Dessa öfvergingo till en formlig åska af hurrarop och handklappningar när den lilla truppen, efter väl för rättadt värf, med strålande ögon och blossande kinder gjorde front framför den kungliga tribunen, och dess utmärkta lärarinna, efter en djup afskedsreverens för kronprinsen, återförde sina eliter från skådebanan. Den entusiastiska hyllningen ville knappt taga slut“.

Det blefve för långt att här återgifva alla välviliga utlåtanden från olika håll, men för jämförelses skull må här intagas Svenska Dagbladets utlåtande. (Denna tidning hade från början varit bland de principiella motståndarene till festen och vidhöll äfven till slutet denna sin ståndpunkt.) Det lydde: „Den nästföljande truppen, finskorna, var ett litet ytterst väl tränadt lag på 16 stycken, anfördt af fru Kallio. Det de visade var en blandning af svensk gymnastik och finsk stafgymnastik samt en barrörelse“.

„Styrkan hos denna trupp låg framför allt i dess rent af mirakulösa inöfning. Den måste ha nedlagt ett ytterst tidsödande arbete på att öfva och om igen öfva alla de rörelser den visade fram. I synnerhet märktes detta i dess många olika marschfigurer med deras nästan balettartade karaktär. Dessa togo sig, utförda under musik, mycket bra ut. En annan fråga är, om ej all den tid deras inöfvande tagit kunnat bättre användas till mera rent gymnastiskt nyttiga rörelser“.

„Hvad de enkla marscherna beträffar utfördes de till en början med litet styf hållning. Denna gaf dock sedan med sig, och de gjordes slutligen ytterst elastiskt och dock taktsäkert. Detta var i synnerhet fallet med den mönstergilla liniemarsch, som afslutade uppvisningen. Fullt lika jämt gick icke språngmarschen, i denna uppstod på ett par ställen luckor“.

„Efter inledningsrörelserna följde häfrörelser, armgång på horizontal och sluttande stege. Armgången visade en

högt drifven styrka och färdighet, men mot schemats rationella uppställning skulle kunna anmärkas, att det upptog allt för många häfrörelser efter hvarandra“.

„Härpå fick man se ett hvarf finsk stafgymnastik. På damernas schema upptog detta hvarf en jämförelsevis kort tid, och stafven användes egentligen blott på samma sätt som geväret i vissa öfningar på centralinstitutet. Efter stafgymnastiken följde vackra språng utan bräda men med madrass samt hopp öfven barr med språngbräda. Till detta inskränkte finskorna sitt användande af barren. Uppvisningen afslutades med marscher, de enda benrörelser finskornas schema upptog“.

Också våra vänner Göteborgskorna (manlig ledare, herr Lindegren) gjorde sin sak väl ifrån sig; synnerligen vackra och höga höjdsprång öfver snöre var deras glansnummer. Skada blott, att deras kostym, hvita vida chirtingskjolar, inte var riktigt treflig. Äfven visade programmet väl många grenst. utg. ställningar, hvilka man annars vid uppvisningar gerna undviker.

Så var då kvinnornas uppvisningar öfver och man var innerligt glad åt att allt aflupit väl. Isen var bruten, kvinnor hade första gången offentligt deltagit i en gymnastikfest, utvecklingens gång skulle icke mera på detta håll hejdas af trångbröstade fördomar. Här må omnämnas prof. Holmgrens ord till den finska ledarinnan, när han tackade henne för uppvisningen: „Ni behöfde inte begära lof af land och rike; ni beslöto att komma, och ni kommo“. Ganska troligt är ock, att hade icke finskorna beslutit sig för deltagande, så hade icke heller andra kvinnliga föreningar uppträdt vid denna fest.

Ännu hade man att åse en uppvisning af de roliga engelsmännen, innan de finska manliga gymnasternas tur kom. Men när så också de efter sin duktiga uppvisning och följda af publikens öfverväldigande applåder, efter fullgjordt värf tågade ut, då kändes det litet roligt att lefva.

Af återstående uppvisningar må här ännu framhållas

de norska studenternas hurtiga, raska prestationer. Det är en känd sak, att norrmän och finnar alltid känna sig dragna till hvarandra och de norska studenterna blefvo goda vänner med de finska flickorna.

Bland alla glada stunder, som sedan följde: finnarnas enskilda middag på Jones Grill, kvällen i Berns salong, där finska melodier speltes upp i detsamma finnarna infunno sig, sexan i Berns salong den 18, då finnarnas ädle, nu hänsofne vän, prof. Holmgren höll sina oförgätliga tal, var dock utfärden till Upsala (också den prof. Holmgrens initiativ) den, som rörde och värmdde mest. Den af hjärtat gående vänlighet, som där kom finnarna och andra främmande gymnaster till del af s. a. s. hela stadens befolkning, sonade de förolämpande utfall, som från andra håll gjorts mot oskyldiga, inbjudna främlingar. Det föreföll också nästan som hade Upsalaboarna känt detta som en fosterländsk uppgift. Dagen i Upsala är ett ljus och gladt blad i den brokiga minneskransen från den internationella gymnastikfesten.

Än besöket i slottet, dit „kungens bäste vän“ på sexan i Berns salong själf erbjöd sig att ledsaga finskorna, skulle det någonsin kunna glömmas! Det komiska i det farslika uppträdet förbigås här och antecknas blott att H. M. Konungen plötsligt trädde fram genom en tapetdörr, räckte ledarinnan sin hand och sade: „Jag tackar finskorna för er vackra uppvisning, edra svenska systrar hafva mycket att lära af er“. Finskorna nego så djupt som möjligt, annat kunde de icke, så öfverväldigade voro de.

Ändtligen kom så dagen för hemfärden; de outtröttlige, vänlige värdarne äfvensom de nyförvärfvade vännerna stodo i täta skaror på kajen och närliggande ångare. De norska studenterna hade lärt sig lösryckta finska ord, hvilka de sammansatte för tillfället efter sin bästa förmåga. „Eleköön suomen tytteret! Mine rakastan suomen tytteret“ hördes ännu länge sedan ångaren lagt ut och medan den gled nedför strömmen.

Mottagningen hemma, både i Åbo och H:fors, där

stora skaror samlat sig vid kajen för att helsa de hemvändande välkomna, var varm och entusiastisk.

Ros, mycket och för mycket ros hade de kvinnliga gymnasterna skördat på sin Stockholmsfärd, och ett godt hade detta med sig. På hemorten hade föreningen antagonister, hvilka skarpt kritiserat dess arbete. Den öfverlägsna ton, hvilken på en del håll användts gentemot föreningen och dess ledarinnor, korrigerades något efter denna utländska framgång.

Hade finskornas och finnarnas uppträdande i Stockholm något inflytande på gymnastiken där? Man har sagt oss att efter festen den vågräta stegen, som legat bortglömd å någon vind, åter kommit till användning vid Gymn. Centr. Institutet. Därmed hade en af våra lifligaste förhoppningar gått i uppfyllelse. Man hade anmärkt, att programmet upptog för många häfrörelser. Detta berodde på afsigten att visa hvad allt den vågräta stegen kan användas till, och på önskan att framhålla dess särskilda lämplighet för det kvinnliga släktet. Finnarnas vackra höjdsprång öfver snöre jämte sättet att svänga det fria benet framåt under språnget hade också frapperat svenskarna. Före festen anbefalldes det alltid att „rycka opp knäna“. Uti Tidskrift i Gymnastik sades i redogörelsen för festen på tal om finnarnas språng: „Exemplet är i detta afseende efterföljansvärdt för de svenska föreningarna och deras ledare, och det är skäl i att noggrannare undersöka, hvilket sätt för benens förande gifver den största höjden åt de fria hoppen“. Numera anbefalles vid undervisningen i Central-Institutet benets kastande framåt.

Följande höst var tillströmningen af nya medlemmar till föreningen så stor, att den lägre afdelningen måste delas i två, hvilka hvardera leddes af fröken Roos. Fru

Kallio, som redan länge önskat draga sig tillbaka, lemnade nu ledarskapet på hösten, men kvarstod som ordförande. Föreningen vände sig då till fröknarna Alma Hjelt och Elin Aminoff med anhängan att de ville åtaga sig ledningen af högsta afdelningen, men hvardera nekade. För att icke denna afdelning skulle dö ut, åtog sig då flera af dess medlemmar att turvis leda en vecka. Dessa voro: fröknarna Math. Björkman, E. Björkstén, A. Jansson, I. Stengell och A. Lönnberg, hvilka alla genomgått kurs hos prof. Asp.

I Januari 1892 beslöt föreningen att ånyo anordna aftongymnastik för arbetande kvinnor denna gång i Folkets hem i Sörnäs. Fru Nanna Hulldén åtog sig att på finska leda dessa öfningar. Det visade sig likväl snart att lokalen var för saken fullkomligt olämplig. Pojkar och fullvuxna trafvade ut och in från alla dörrar, skratade och gjorde högt sina anmärkningar, en förening öfvade en sång i ett sidorum, en annan någonting annat i ett andra rum, ja det kunde hända att sångöfningar anställdes i samma sal, där gymnastiken skulle försiggå. Det beslöts att man från hösten skulle anhålla om någon folkskolesal för ändamålet. Denna anhängan blef likväl om hösten icke beviljad, hvarföre försöket åter förföll.

Den 16 Maj, årsdagen af uppvisningen i Stockholm, inbjöd föreningen Helsingfors Gymnastikklubb till en enkel utfärd till Busholmen. Vädret var mycket ogynnsamt, men stämningen hos de unga det oaktadt den bästa, hvartill helt naturligt de gemensamma minnena från föregående år bidrogo. Fru Kallio tackade broderföreningen för dess inlägg i det gymnastiska arbetet, för dess trogna vänskap och kamratlika hjälpsamhet mot systerföreningen och öfverräckte, med anledning däraf att klubben detta år firat 10:de årsdagen af stadfästelsen af sina stadgar, åt Movitz 400 fmk, hvilka inom fruntimmersföreningen hopsamlats till klubbens byggnadsfond. Enär regnet omöjliggjorde lekar i det fria, fördrefs tiden med lekar och sång inomhus tills mörkrets inbrott tvingade till uppbrott. Denna

vår var Busholmen i och för hamnarbeten genom en trädbro förenad med staden, så att hemfärden blef en trefflig promenad, då numera regnet upphört.

När föreningen några dagar senare begick sitt årsmöte i Reallyceum, afbröts mötet af sång utanför i korridoren. Det var Helsingfors gymnastikklubb, som sålunda bringade systerföreningen sin helsning. Strax därefter framträdde en deputation som öfverräkte en adress på blått siden i form af ett standar. Texten i guld var af följande lydelse:

„Till
Gymnastikföreningen för fruntimmer
i
Helsingfors
från

Helsingfors Gymnastikklubb.

För Eder ädla gåfva i anledning af vår tioåriga verksamhet frambära vi härmed en vördsam tacksägelse. Mera än den rika skänken gläder oss Eder varmhjärtade medkänsla. Längre än denna urkund fortlefver minnet af Edert hängifna arbete för gemensamt mål“.

Efter det mötet afslutats, sammanträffade hvaradera föreningarna i Kajsaniemi, där gemensam sexa afåts under skämt och glam.

Dyningarna efter oenigheterna före Stockholmsfesten gingo ännu höga, och en del dispyter angående ren eller blandad metod hade förefallit. På grund häraf nekade fröken Roos att vidare kvarstå som ledarinna. Det missförstånd, som vållade hennes afgang, var så mycket ledammare, som de båda afdelningar hon ledt lärt sig att hålla af henne och saknade henne uppriktigt. Föreningen vände sig då till fröken Mary Hartvall, som genomgått kurs för prof. Asp, med anhållan att hon ville åtaga sig de båda lägre afdelningarna. Utan långa betänkligheter

och öfvertalningar lofvade hon det, och i henne vann föreningen en intresserad och nitisk ledarinna, hvilken allt fortfarande kvarstått vid föreningen, med undantag endast af de år (1895—97) hon genomgick kursen vid Central-Institutet. Högsta afdelningen leddes åter detta år af fr. Math. Björkman ensam, enär fröknarna E. Björkstén, A. Lönnberg och A. Jansson vistades i Stockholm, de två förstnämnda såsom elever vid Central-Institutet, den sistnämnda elev hos Arvidsson. Denna vår föranstaltades ingen uppvisning.

Hösten 1893 reste äfven fr. Björkman till Stockholm, hvarföre föreningen anhöll att fr. Lydia Bergroth (utdemitterad från Central Institutet) ville träda i hennes ställe, hvartill hon också samtyckte. Enär finsk gymnastikfest beramades att afhållas samma vår och så många af högsta afdelningens bästa gymnaster voro borta, beslöts att sammanslå afdelningarna till två och försöka till festen inöfva en större afdelning med lätt program. Denna vinter hade föreningen nöjet att mottaga tre inbjudningar till deltagande i fester, nämligen: från Göteborgs Gymnastik sällskap till „Svenska Gymnastikförbundets första gymnastik och idrottsfest i Göteborg den 12—14 Maj“, från Helsingfors Gymnastikklubb till „Andra allmänna finska gymnastikfesten i Helsingfors 2—4 juni“ samt från Bestyrelsen för Sångfesten i Wasa att uppträda vid sångfesten därstädes i medlet af juni.

Till Göteborg afläts ett tacksamt afböjande svar i följd af festen här. I hvardera festen i hemlandet beslöts att deltaga. Från mars månad leddes öfre afdelningens öfningar åter af fru Kallio, som skulle leda uppvisningen å festerna.

Af sina räntor beslöt föreningen att anslå tvänne stipendier om 100 mk hvardera för gymnastiklärarinnor, hvilka å sina respektive hemorter upprätthållit gymnastikförening, i och för resa till gymnastikfesten. Dessa stipendier utdelades åt de enda sökande, fröknarna A. Ekroos från Fredrikshamn och I. Törnqvist från Kuopio.

Helsingfors Gymnastikklubb hade anhållit att föreningen ville öfvertaga värdinneskapet för de kvinliga föreningar, som anlände till festen, och det gjorde den med glädje. Man väntade Stockholms Kvinliga Gymnastikförening och hade så gärna velat få omhulda dem här, men de kommo icke. Ej heller finska kvinliga föreningar kommo så många man önskat och hoppats. Åbo kvinliga gymnastikförening beslöt sig dock till sist, till allas stora glädje att delta. För den bereddes logi i Mariaföreningens lokal. Dagen före gymnastikfesten inbjöd föreningen sina stipendiater och Åbo Kvinliga Gymn. förening på middag till Högholmen, där bekantskap slöts och några glada timmar tillbringades.

Gymnastikföreningens för fruntimmer uppvisning första festdagen gick skäligen bra, i betraktande af att dess bästa gamla medlemmar voro borta, och att många endast vårterminen deltagit i öfningarna. Att uppvisningen icke kunde gå upp emot den år 1891, var därför naturligt. Likvisst voro uttalandena i tidningarna mycket välvilliga. Så t. ex: sades i Hufvudstadsbladet: „Nu som alltid utmärkte sig föreningen genom sitt alltigenom väl utarbetade program och sitt vårdade, i minsta detalj genomtänkta och korrekta utförande. Programmet var till sina grunddrag rent svenskt ehuru med några utvidgningar. Så t. ex. användes i ett hvarf järnstafvar. Föreningen skördade välförtjent bifall“. Och en af de svenska gästerna skref till Svenska Aftonbladet: „Gymnast. fören. f. frunt. i H:fors, under ledning af fru Kallio, väl känd från föreningens deltagande i Stockholmsfesten 1891, motsvarade till fullo de stora förväntningar vi med skäl satt på den. Det hvilade något plastiskt skönt öfver alla dessa unga damers rörelser, och bifallet var stormande“.

I denna uppvisning deltog följande 20 medlemmar:

A. Ekqvist, E. Kihlgren, A. Backman, Th. Göös, I. Strengell, M. Hartvall, A. Collan, A. Hartvall, G. Berghem, A. Pösö, L. Wigelius, A—S. Willebrandt, E. Lindqvist, N. Lagus, I. Dittmar, J. Juselius, S. Granfelt, F. Kavaleff, S.

Myrén och B. Grönlund. Också programmet för denna uppvisning ingår i senare upplagan af de finska tabellerna.

Det må här tillåtas att omnämna det Åbo Kvinliga Gymnastikförening, 11 medlemmar under ledning af fr. M. Sundius, utförde sitt program med en precision och säkerhet, som väckte beundran. Stämningen bland de kvinliga gymnasterna var därför den bästa under återstoden af festen, som härefter för dem var egnad blott „till lyst“. Likaså, ehuru egentligen icke fallande inom ramen för denna berättelse, återkallas ovilkorligt i minnet den njutning Stockholms Gymnastikförening beredde alla vänner af gymnastik genom sin nobla uppvisning. Knappast torde man kunna få se något vackrare och mera formfulländadt, än det svenskarna här bjödo. Angående alla föreningarnas uppvisningar kan intet vackrare sägas än prof. Elfving's ord vid festen i societetshuset: „Till festens dagar har hit samlats ungdom ifrån fosterlandets skilda näjder. Ej till skryt och ej till själfvisk täflan. En hvar har kommit för att göra sitt bästa. En hvar har gjort sitt bästa“. Det är medvetandet häraf som föder den bästa, renaste glädjen. När härtill kom att de finska gymnasterna till denna fest fingo välkomna sin käre vän, prof. Holmgren, och än en gång höra hans högstämda maningsord, förstås lätt att den blef för deltagarena oförgätlig. Prof. Holmgrens stämman har tystnat för alltid, men genljudet af hans ord vibrerar ännu i hvarje hjärta, som kan hänföras af stora tankar.

Till sångfesten i Wasa afreste 15 af de kvinliga gymnasterna samt en mindre trupp af Helsingfors Gymnastikklubb, hvilken också lofvat uppträda där. Festdagarna rådde en plågsam värme och gymnastikuppvisningarna försiggingo i brännande solbadd ute på ett gropigt torg. Prestationerna gingo därefter, men åskådarna syntes nöjda. Det bästa af allt, yttrade en Wasabo, var dock att se när de båda gymnastikföreningarna efter uppvisningarna uti sina kostymer under afsjungande af fosterländska sånger i dubbel kolonn marscherade till en fotograf, för

att enligt några manliga gymnasters enträgna anhållan låta fotografera sig tillsammans. Alla gymnasternas tanke var, att ett sammansläende af sångfester och gymnastikuppvisningar är föga önskvärdt på grund däraf, att de många numren under festdagarna uttrötta deltagare likasom åskådare.

Hösten 1894 öppnades vid Universitetet den af folkets representanter å landtdag begärda statens inrättning för utbildande af gymnastiklärarinnor och -lärare. Till sin plan var den visserligen vida afvikande från det förslag den af gymnaster valda gymnastikkomitén uppgjort, men helsades dock som ett framsteg. För att för de kvinnliga eleverna underlätta deras inträde i föreningen, beslöts att för dem nedsätta terminsafgiften till hälften. Öfningarna fortgingo också detta år på tvenne afdelningar och leddes af fröknarna Hartvall och Bergroth.

I februari 1895 inbjöds föreningen af Helsingfors Gymnastikklubb till ett treffligt slädparti. I festligt smyckade höskrindor och omnibusslädar åktes en tur genom staden och dess närmaste omnejd, hvarefter gjordes halt vid Svenska Normallyceum. Här hade „målarn“ jämte trogna medhjälpare af festsalen gjort ett fépalats med kinesiska och japanska små „krypin“. Sedan man förfriskat sig med mat och dryck, vidtogo allehanda lekar, skämtsamma gymnastiska uppvisningar och dans, stundom afbrutna af sång, manskvartett eller blandade sånger. Glädjen stod högt i tak och det var rätt svårt att skiljas från de outtröttlige, vänliga värdarna. Hade de nedlagt mycken möda för att få sin fest lyckad och pigg, så kunde de ock glädja sig åt sina gästers uppriktiga tacksamhet för den omvexlande aftonen.

Något senare mottog föreningen från Kristiania inbjudning till deltagande i „Det Norske Turn- och Gymnastikförbunds förste Turnfest“ därstädes i början af juni. Så gärna man än velat återse sina norska vänner, syntes dock vägen för lång och kostsam, och man beslöt sig för ett afböjande svar. Några „Damehold“ uppträdde dock

vid denna fest i Kristiania, och det kan hafva sitt lilla intresse att här påpeka ett yttrande som efter festen stod att läsa i Tidskrift i Gymnastik. Det lydde: „Tre kvinnliga afdelningar deltog i festen. De uppträdde i fästningens stora gymnastiksal och utförde hvar sin dagöfning, som äfven var hemtad ur det Lingska rörelsevalet. Därvid är dock att märka, att Kristiania-afdelningen tydligen var påverkad af den kvinnliga afdelning, som från Finland uppträdde vid festen 1891“. Senare, våren 1896, voro några finskor i tillfälle att vid gymnastikfesten i Köpenhamn åse en afdelnings från Kristiania uppvisning och funno verkligen mycken likhet mellan deras arbete och Helsingforsföreningens.

Vårterminen 1895 väckte ordförande frågan, hvad som möjligen kunde göras för att bland kvinnor i landsorten höja intresset för föreningsgymnastik, hvilket vid förra årets fest visat sig vara så lamt. Under diskussionen väcktes förslag att bilda ett gymnastikförbund efter mönster af svenska gymnastikförbundet och för utarbetande af förslag till ett dylikt tillsattes en komité bestående af ordförande samt fröknarna L. Bergroth och I. Strengell.

Hösten 1895 miste föreningen åter sina ledarinnor i det att gamla, bepröfvade vännen Lydi Bergroth på grund af klen helsa af läkare förbjöds allt gymnastiskt arbete och fr. Hartvall vunnit inträde vid Central-Institutet. De nyss från samma inrättning utdemitterade, fröknarna E. Björkstén och A. Lönnberg, vunnos emellertid för föreningen och hafva allt sedan med hängifvet intresse ledt sina afdelningar. Beslöts att åter upprätthålla tre afdelningar, och skulle från högre afdelningen utväljas en ny elit. Fröken Alma Sahlstén åtog sig att tills vidare leda lägsta afdelningen, fr. Björkstén den öfversta.

Under vårterminen utsändes till landets öfriga städer det af komitén uppgjorda förslaget till stadgar äfvensom ordningsregler för ett eventuellt gymnastikförbund, med anhållan om respektive gymnastiklärarinnors utlåtande om

detsamma. Förslaget vann anklang bland landets kvinliga gymnaster, stadgarna inlämnades till Senaten och den 27 Juni 1896 erhöles stadfästelse å dem. Gymn. fören. f. fr. i H:fors var den första förening, som ingick i Finska Kvinnors Gymnastikförbund. För att påskynda anslutningen till förbundet beslöts att föreningen af sina disponibla räkntor skulle bestrida omkostnaderna vid ansökan om fastställelse af stadgar för de föreningar, hvilka under vintern 1896—97 sådant önskade. Utgifterna för Kuopion Naisvoimisteluseura's, Gymnastikföreningens för fruntimmer i Uleåborg och Kvinnliga gymnastikföreningens i Björneborg konstituerande bekostades sålunda af årets räntemedel. Sedan äfven Åbo Kvinnliga Gymnastikförening anslutit sig till förbundet, gällde det att få en första gymnastikfest anordnad för det slutliga konstituerandet af förbundet. Man ansåg att de första festerna lämpligast borde anordnas i någon af landsortens städer, tills de kvinliga gymnasterna kunde ernå mera vana vid att uppträda. Det var Björneborgskorna, som hade mod och själfuppoftning nog att åtaga sig mödorna för denna första fest. När deras inbjudning anlände till H:fors framkallade den allmänt jubel. Det beslöts, att så många som kunde resa från mellersta och högsta afdelningarna skulle sammanföras till en afdelning under fr. A. Lönnbergs ledning. För att anskaffa respengar skulle högsta afdelningen ensam under fr. Björksténs ledning tidigare anordna en uppvisning i hufvudstaden. Universitetets rektor och gymnastiklärare ställde godhetsfullt dess nya rymliga gymnastiksal till föreningens disposition i och för denna uppvisning, hvilken gick af stapeln den 11 maj och var särdeles lyckad. Med glädje konstaterade man, att föreningen i fr. Björkstén fått en hängifven ledarinna med ovanlig förmåga, som skulle komma att föra dess runor med den äran.

Om uppvisningen skrefs i Nya Pressen: „Gymnastikföreningen för fruntimmer hade i går årsuppvisning i Universitetets nya gymnastiksal. Den af 18, i smakfulla blåhvita kostymer klädda unga damer, bestående truppen

utförde under ledning af fröken Elli Björkstén en serie friöfningar samt öfningar på häfplanka och lutande steg äfvensom fria språng och sidsprång öfver plint. Programmets olika numror mottogos af den talrika publiken med lifliga och välförtjänta applåder. Isynnerhet utfördes friöfningarna med en alldeles anmärkningsvärd mjukhet och precision, likasom äfven nedsprången vid de visserligen ganska låga fria sprången utmärkte sig genom en fasthet, som säkerligen öfverträffade hvad af de manliga gymnastikföreningarna plägar presteras“ och i Hufvudstadsbladet: „Gymnastikföreningens för fruntimmer högre afdelning hade igår föranstaltat en uppvisning under fröken E. Björksténs ledning i Universitetets nya gymnastiksal. De uppträdande, 18 till antalet, utförde med mycken säkerhet och precision ett antal fristående öfningar utan staf äfvensom öfningar på våg- och lodrät steg samt språng öfver snöre och sidosprång öfver tvärställd häst. Den tillstädeskomna ganska talrika publiken gaf med lifliga applåder sin belåtenhet med uppvisningen tillkänna“.

Strax efter denna uppvisning afreste E. Björkstén och A. Lönnberg till ett kamratmöte i Stockholm. Den senare skulle först den 2 juni i Björneborg sammanträffa med sin sammansatta afdelning, hvilken emellertid under tiden ledades af fru Kallio. Det var egentligen ett vågspel att under sådana auspicier gå till en gymnastikfest, och alla deltagare minnas huru oron hos Lönnberg tog sig uttryck vid sammanträffandet på bangården i Björneborg. Tåget hade ej ännu stannat vid perrongen, där hon stod oss till möte, då hon lyfte sin knutna hand och ropade: „Understå Er bara att gymnastisera dåligt“! Det som i en sammansatt afdelning gör mesta svårigheten, jämnheten och säkerheten i uttryckningar och formeringar af uppställningarna, försvårades än mer genom en tillfällig otur. Den dag gymnasterna afreste, var resandeströmmen så liflig, att järnvägsbetjeningens krafter voro otillräckliga för bagagets ordentliga afsändande. I följd häraf befanns vid framkomsten till Björneborg att tvenne gymnasters bagage, inne-

hållande bl. a. gymnastikkostymen, råkat på villovägar. Oaktadt telegraferingar och telefoneringar hördes intet bagage af följande dags f. m., hvarföre man nödgades resignera och vid generalrepetitionen lämna bort de tröstlösa olycksbarnen. 10 minuter förr än Helsingforsbornas enskilda uppvisning skulle begynna, kom emellertid kostymerna och de två ryckte in i ledet igen. Men säkerheten vid uttryckningarna stadgades ingalunda genom detta missöde. Med så mycket större andakt åsåg man därför Björneborgs Kvinnliga Gymnastikförenings beundransvärda precision och raskhet vid ut- och inryckningar. Ett hörbart ah! undslapp alla H:forsare, vid denna syn, medan däremot deras hjärtan slog af ångest för utgången af deras egna kamraters prestationer. Emellertid torde icke publiken märkt alla ojämnheter. Björneborgs Tidning skref: „Föreningen häfdade äfven väl sitt gamla rykte, ty man kände genast igen de väl disciplinerade trupperna, som åter briljerade med kraft och verve i rörelserna. En märkbar olägenhet för de uppträdande var publikens claue system vid applåderingen, som gick i annan takt än orkesterns och sålunda i marschernä värkade bortblandande“. I själfva verket torde det varit teaterns sluttande golf som verkade olägenhet vid marsch liksom vid språng. En konträr motsatt uppfattning sågs uttryckt uti „Satakunta“, där man läste: „Käyntiliikkeit olivat sientillisiä ja kauniita. Teline-liikkeit osoittivat suurta jäntevyyttä ja voimaa noitten muuten hieveräisten helsinkiläisnäisten käsivarsissa. I „Kansalainen“ lästes: „Helsingkiläisten esitys oli kauttaaltaan oivallista, vapaat liikkeit kauniita ja ripeitä, teline-liikkeissä ilmeni pitkälle kehittynyttä voimaa ja suurta harjaantumusta“. I denna uppvisning deltog följande 24 medlemmar: A. Ekqvist, E. Hollo, H. Leidenius, A. Eklund, A. Heinrichs, V. Svanström, H. Tengén, S. Brehmer, T. Malin, B. Ericsson, F. Duncker, S. Lagerblad, D. Jokinen, L. Tukiainen, N. Lagus, I. Landtman, E. Ringbom, A. Kockström, E. Lindqvist, A. Qvist, E. Ingman, H. Svanström, L. Gesellius och H. Länkelä.

Åbo Kvinnliga Gymnastikförening visade ock ett godt arbete; deras estetiska hvarf slog i synnerhet an. Alla uppvisningar gingo bra, därför var man så hjärteglad. Den varma stämning, som låg öfver denna första fest, skall aldrig glömmas af dem, som deltog däri; den bådade godt för framtiden.

Som bidrag för festen i Björneborg hade föreningen anslagit 100 mk återstående räntemedel, men då festen visade ett godt ekonomiskt resultat, återsändes beloppet. Enligt Björneborgarnas uttalade önskan öfverfördes med nöje denna summa till det nya Förbundets kassa.

Under hösten 1897 anordnade föreningen, i enlighet med i Björneborg fattadt beslut, en liten festlighet, till hvilken fruntimmer mot en ringa entrée kunde genom medlemmar lösa sig inträde. Inkomsten af festen 100 mk anslogs till Förbundets kassa i och för publikationen efter första gymnastikfesten.

Från samma höst har lägsta afdelningen åter ledts af fr. M. Hartvall, och har det för föreningen varit en stor lycka att sent omsider hafva funnit tre goda förmågor, hvilka med intresse och uthållighet egnat föreningen sina bästa krafter. Orubbadt af ombyten eller afbrott har det gymnastiska arbetet kunnat fortgå sedan dess, och resultatet kan också skönjas uti en allt fort växande säkerhet och jämnhet.

Enär den svenska upplagan af föreningens „Tabeller“ numera var i det närmaste slutsåld, nedsattes vid årsmötet i Maj 1898 en komité för utarbetande af nya tabeller. Till denna komité invaldes fröknarna A. Lönnberg, E. Björksten, M. Hartvall, A. Nystedt och A. Jansson. Föreningen hade hedrats med en inbjudning till deltagande i den första internationella Gymnastik- och Idrottsfesten i Köpenhamn i Juni samma år, men sändt ett afböjande svar, emedan högsta afdelningens ledarinna denna vår var ganska klen och icke kände sig orka med det forserade arbete, som inöfvandet till en gymnastikfest alltid medför. Emellertid beslöt föreningen att af räntorna anslå tvenne

stipendier om 100 mk hvarterda för resa till Köpenhamnsfesten. Dessa stipendier utgäfvos åt fru N. Hulldén och fröken A. Ekqvist. Därtill hopskjöts af medlemmarna ett extra stipendium på 100 mk, hvilket tilldelades fr. I. Nyström. För att vänja gymnaster vid att skriftligt affatta sina intryck, uttalade föreningen vid stipendiernas bortgifvande som önskningsmål, att stipendiaterna hvar och en skulle efter hemkomsten till föreningen inlemna en kortfattad reseberättelse. Detta önskningsmål uppfylldes blott af en, fr. I. Nyström, hvilkens piggt skrifna berättelse ingår i publikationen „Finska Kvinnors Gymnastikförbund II“. Utom stipendiaterna afreste flera gymnastiklärarinnor från H:fors för att lära af festen, så att i Köpenhamn ej mindre än 17 finskor voro samlade. En redogörelse för denna fest hör icke till planen för denna minnesteckning, men eftersom mången beklagade, att föreningen ej efterkom inbjudningen, må blott antecknas, att de finskor, som öfvervoro densamma, kommo till den åsigten, att det var bäst att den så ej gjorde. Den enda främmande kvinliga förening, som vid festen uppträdde, Kristiania kvinliga gymnastikförening, rönt i deras tycke en ganska styfmoderlig behandling både af kritiken och allmänheten. Den visade visserligen inga utomordentliga kraftprof och ingen sökt grace men i stället ett vårdadt och formrent utförande. Särskildt frapperade hufvudets vackra hållning äfven under de svåraste redskapsrörelser. Intressant vore att veta hvilken väg gäddsprång inkommit i deras program, hvilket för öfrigt var ett modifieradt Lingskt. Den gymnastiska uppfattningen i Danmark tycktes vara ganska vidt skild från den i de öfriga skandinaviska länderna, och torde detta varit orsaken till publikens kallsinnighet mot de duktiga norskorna.

Hösten 1898 fortgingo öfningarna åter på endast två afdelningar, emedan man ville om möjligt få en större afdelning för deltagande i den motsedda gymnastikfesten i Åbo. I början af år 1899 ingick inbjudningen, som helsades med lifligt deltagande. Det beslöts, att föreningen

skulle deltaga med en afdelning på ungefär 20 medlemmar. Före affärden skulle i Universitetets gymnastiksal anordnas en uppvisning för inbjudna intresserade och vänner. Årets räntemedel åter skulle användas som bidrag till resekostnadernas bestridande för deltagare, som häraf kunde vara i behof. Den gamla, kända festdräkten, både ute och hemma vitsordad som „naturenlig och smakfull“, öfvergafs denna vår och ersattes af mörk blus med hvit sjömanskrage.

Om uppvisningen den 30 Maj i Universitetets gymnastiksal, som återigen med största tillmötesgående upplåtits för ändamålet, skref märket Vbg i följande dags nummer af Hufvudstadsbladet: „De medlemmar af härvarande Gymnastikförening för fruntimmer, som komma att deltaga i det Kvinliga gymnastikmötet i Åbo den 3 juni, hade i går uti Universitetets gymnastiksal en afskedsuppvisning för ett antal inbjudna åskådare. De uppträdande 21 till antalet leddes af fröken E. Björkstén och utförde såväl fristående öfningar utan staf, som handgång på vågrät stege, ståsprång på plint, gäddsprång och fria språng öfver tvärställd häst växlande med gång och lopp. Att ingå i närmare utlåtande och bedömande af de enskilda öfningsarna är här icke plats. Så mycket blott må sägas att föreningen äfven nu på ett glänsande sätt häfdade det goda rykte densamma förvärfvat sig vid tidigare uppvisningar såväl i Stockholm som här, och ådagalade att gymn. fören. för fruntimmer i Helsingfors ännu med rätta tillkommer det främsta rummet bland Finlands kvinliga gymnastikföreningar, likasom den också är den äldsta af dessa. Vi bedja att härmed få till föreningen uttala vårt sanna tack för den hängifvenhet och samvetsgrannhet föreningen alltid ådagalagt i arbetet för gymnastikens sak och för det vackra föredöme föreningen lämnat öfriga gymnastikföreningar i landet, och taga oss friheten att upprepa de varma ord professor Holmgren vid den internationella gymnastikfesten i Stockholm 1891 med anledning af kvinnor-

nas deltagande i uppvisningen yttrade: „Vid vårt arbete för gymnastiken kunna vi ej i längden undvara kvinnans hjälp, umbära stödet af henne, som skall vara den kommande generationens moder och uppfostrarinna. Hennes kroppsliga utveckling i sund och rationell riktning är ännu viktigare än vår, och det är med den, som vårt släktes förädling skall begynna. Och därför tacka vi eder med aktningsfullt sinne för hvad ni gjort“.

Sedan första festen hade visserligen ännu två föreningar slutit sig till förbundet, men de nybildade föreningarna vågade sig ännu icke på en enskild uppvisning. Däremot var anslutningen af passiva medlemmar och intresserade gymnaster betydligt större än förra gången. Redan under det samkväm, hvartill Åbo Kvinliga Gymnastikförening ankomstdagen om qvällen inbjöd sina gäster, och där fr. M. Sundius helsade dem välkomna, blef man glad till mods vid anblicken af den skara här samlats, ledd af intresse för gymnastikens sak. Och glad var allt igenom den lyckade festen, af hvilken Åbo förening hade all heder. Väderleken var visserligen kall och blåsig, så man var bekymrad för den gemensamma uppvisningen ute i det fria och såg sig redan om efter lämplig lokal för att afhålla den inomhus. Lyckligtvis förbättrades vädret just så mycket, att man jämt och nätt kunde våga hafva den ute på sportplanen i idrottsparken. Till de enskilda uppvisningarna i brandkårshuset möttes samma tre föreningar, som vid Björneborgsfesten. Alla uppvisningarna gingo bra och man instämde gerna med Åbo tidning, som angående uppvisningarna sade: „Icke blott för stunden skall denna vackra uppvisning erbjuda intresse, utan kommer den, såsom vi med säkerhet antaga, att lämna ett varaktigare minne efter sig, i det otvifvelaktigt mången af åskådarna därigenom bragts att tänka på, huru välgörande rationellt anordnade kroppsöfningar måste värka äfven på den kvinnliga organismen. Gymnastikförbundets lyckliga tanke, att på olika orter inom landet anordna fester af detta slag, är af denna anledning förtjänt af det största erkännande“.

Angående H:forsföreningens enskilda uppvisning skrefs i Åbo Underrättelser: „Gymnastikföreningens för fruntimmer i Helsingfors uppvisning hade emotsetts med stora förväntningar och dessa blefvo sannerligen icke besvikna. Föreningen uppträdde i stiliga, smakfulla dräfter af mörkblått tyg med hvita matroskragar. Dess program upptog liksom de öfrigas såväl fristående som redskapsöfningar, bland hvilka äfven ståsprång på plint och språng öfver bock jämte en del andra. Samtliga rörelser utfördes med en smidighet, en finhet och säkerhet, som står öfver allt berömd. Särskildt vilja vi framföra vår komplimang till ledarinnan för det öfverlägsna sätt, hvarpå hon anförde sin segervana kohort. Applåderna ljödo oafbrutet och välförtjenta. Föreningen blef äfven, efter det den redan aftågat, ånyo framkallad af publiken, hvars entusiasm nu nått sin höjd“. Uti denna uppvisning deltog följande 21 medlemmar: fröknarna A. Qvist, S. v. Hellens, A. Eklund, E. Brehmer, S. Lagerstam, S. Malander, N. v. Haartman, A. Wegelius, E. Hedman, A. Nybergh, A. Sirenius, A. Silén, A. L. Pettersson, I. Rudolph, D. Jokinen, N. Lagus, E. Lindqvist, E. Byman, T. Liljeqvist, S. Hirn och A. Ekqvist.

Dagen efter festen, en söndag, var föreningen inbjuden till häradshöfding v. Hellens vackra landtställe, Räfnäs. Efter en angenäm ångbåtsresa genom den natursköna skärgården, var man kl. 12 tiden vid målet. Den hjärtligaste gästfrihet och vänlighet kom föreningen här till del. Efter den långa, kalla våren var detta den första sommardagen, och man njöt i fulla drag i den vaknande naturens sköte. På e. m., under återfärden till Åbo, gjordes en afstickare till Kustö ruiner. Snart var också denna sköna dag ett minne blott, ett ljust och gladt minne, för hvilket alla deltagare äro familjen v. Hellens af hjärtat tacksamma.

Under de två följande åren har föreningen arbetat i stillhet och samlat krafter tills dess tur komme att anordna förbundsfest. I god tid på hösten år 1900 tillsattes en organisationskomité för att vidtaga nödiga anord-

ningar för denna gymnastikfest, vid hvilken föreningen tillika skulle fira sitt kvartsekels jubileum. Luciefesten detta år betraktades såsom en liten 25 års fest „unter uns“, där vordna medlemmar stämde möte än talrikare än vanligt. I glada kupletter besjüngos olika skiften i föreningens lif, och de passiva fruarna jämte föreningens äldsta medlemmar framställde prof på huru fruntimmersgymnastiken bedrefs för 25 år sedan.

I början af år 1901 anmälde den komité, som tillsatts för utarbetande af nya tabeller, att dess arbetsdryga uppdrag nu var fullgjordt. Föreningen beslöt att genast skrida till tabellernas utgifvande och äro de, när detta skrifves, som bäst under tryckning.

På vårmöte i maj 1901 beslöt föreningen inkalla fröken Nanny Lagerblad till sin tredje hedersledamot. Fröken L., som tillhört föreningen från dess första tid, har i 25 år nitiskt och regelbundet deltagit i de gymnastiska öfningarna, något som torde vara ensamtstående i någon kvinlig förenings annaler. Heder åt henne för det vackra föredöme hon härigenom gifver de unga!

Tillträde till föreningen har under hela dess tillvaro stått öppet för hvem som blott velat komma, utan några slags formaliteter. På vårmötet 1900 beslöts dock att häruti skulle göras den ändring, att person, som önskade inträda i föreningen, borde genom någon föreningsmedlem härtill anmälas. Medlem, som haft svårt att erlægga afgift, har blott behöft för kassören eller ledarinnan därom anmäla för att blifva därifrån befriad. Af terminsafgifterna har föreningen årligen kunnat aflägga någon mindre summa till sitt grundkapital, som nu representerar en summa af ung. 4,500 mk; årets bokslut har ännu icke, då detta skrifves, uppgjorts.

Några siffror, belysande medlemsfrekvensen under åren sedan föreningens konstituerande meddelas här.

Gymnastikåret.	Passiva medlemmar.	Aktiva medlemmar.	(däraf icke betalande.)	Summa.
--1884	3	55	(2)	58
1884—1885	5	97	(3)	102
1885—1886	1	145	(10)	146
1886—1887	—	125	(5)	125
1887—1888	—	74	(5)	74
1888—1889	7	72	—	79
1889—1890	7	76	(3)	83
1890—1891	18	75	—	93
1891—1892	8	106	—	114
1892—1893	14	91	(3)	105
1893—1894	6	75	(2)	81
1894—1895	11	80	(4)	91
1895—1896	20	92	(4)	112
1896—1897	21	75	—	96
1897—1898	24	63	—	87
1898—1899	25	87	(1)	112
1899—1900	25	64	—	89
1900—1901	30	79	(4)	109

Såsom förklaring på det höga medlemsantalet före år 1887 må anföras, att afgiften den tiden ännu betalades för månad, hvaraf följde att nya medlemmar kommo och andra gingo hvarje månad; de i öfningarna på en gång deltagandes antal var på långt när ej så stort. För att vinna mera stadga och enhet i det gymnastiska arbetet ändrades år 1887 afgiften till terminsafgift. Den första radens siffror omfattar endast vårterminen 1884.

Vid detta tillfälle känner sig föreningen lifligt manad att äfven uttala sitt hjärtliga tack till sina fruars män, hvilka alltid med största beredvillighet stått färdiga att hjälpa med råd och dåd, där så behöfts: Movitz i gymnastiska frågor, handelsman A. L. Mellin med praktiska råd, kamrer Th. Holmberg och häradshöfding A. M. Lassenius

när det gällt juridiska former eller antagen kotym samt aflidne kollegan A. H. Kallio, då det gällt öfversättningar till finskan.

Härmed afslutas denna minnesteckning öfver föreningens första 25 år. Stadigt har hon vuxit från barndomens första omedvetna tillstånd till insigt om ett mål att sträfvat till. Det är att hoppas att hon nu, hunnen till lagligen myndig ålder, allt klarare och medvetnare skall skönja målet, allt intensivare arbeta för dess uppnående. Detta mål sönderfaller helt naturligt, såsom redan 1 § i stadgarna antyder, i två punkter: sträfvan för kvinno-gymnastikens utveckling till största möjliga fullkomning och arbete för upplifvandet af intresset för föreningsgymnastiken.

Angående den förra punkten och till belysande af den riktning, i hvilken det gymnastiska arbetet inom föreningen gått, må här ännu efter Tidskrift i Gymnastik anföras några anmärkningsvärda uttalanden af en rysk man, A. de Boutowsky. För par år sedan utgaf hr B., som flera gånger besökt Sverige och grundligen satt sig in i svensk gymnastik, ett arbete om den svenska pedagogiska gymnastiken. I sista afdelningen af arbetet, där författaren med oväld och sakkännedom jämför olika metoder, deras brister och förtjänster, förekommer ett sålydande uttalande:

„Ett fullkomligt gymnastiksystem skulle vara det, som i lika grad tillgodosåg den fysiska utbildningen, hälsans stärkande och riktig utveckling. Sådant system finnes icke; men om man skulle välja turnen eller svensk gymnastik, måste vi erkänna att *denna senare innesluter i sig flera förutsättningar för att närma sig idealet* *). Härför fordrades endast litet eftergift i den metodiska utarbetningen eller mindre pedanteri i sträfvan att uppnå

*) Kursiveringen gjord af mig.

en viss fysiologisk effekt. I denna riktning hafva svenskarna redan börjat arbeta. För närvarande betraktar man icke gymnastiska färdigheter på samma sätt som förut. Man kan icke *förebrå* svenska gymnastiken att den redan från början stod sjukgymnastiken för nära. I denna gemenskap ligger dess styrka. Af detta följer att den svenska gymnastiken icke förtjenar den dom, som blifvit fälld öfver henne af turnens anhängare. *Af den kan man lära sig mycket* *). Om man icke gjorde detta i Tyskland af nationel egenkärlek, *så är det dock underligt, att de ej gjorde det i Finland* *).

Det är emellertid just detta den yngre generationen af kvinliga gymnaster hos oss gjort, och de förena sig alla med hr Boutowsky, då han längre fram säger: „Alla erkänna att institutet i Stockholm är en enastående inrättning i sitt slag, där man arbetar på fullt vetenskapliga grunder; och det är egendomligt att detta institut ända till närvarande tid förblifvit ett Mekka i sitt slag för alla rättrogna gymnaster, som törsta efter sann gymnastisk upplysning.“

Då Gymnastikföreningen för fruntimmer nu festligt begår sitt kvartsekelsjubileum, känner hon sig manad att offentligt erkänna den af alla dess ledarinnor djupt kända tacksamhetsskuld, hvari de finska kvinliga gymnaster, som haft lyckan genomgå Central-Institutet i Stockholm, stå till denna inrättning, där de fått en fast grund att arbeta på.

Likaså vill föreningen framföra sin tack till makarna Asp för det inlägg de i tiden gjort för den kvinliga gymnastiken. Dess ledarinnor, hvilka nästan alla äfven hos dem genomgått en kurs i Spiess' system, hafva därigenom vunnit ett större material för rörelseurvalet, friare former för gymnastikprogrammets uppställande och öfningarnas sammansättning. Och framför allt, den kvinliga gymnastikundervisningen lades genom makarna Asps initiativ strax

*) Kursiveringen gjord af mig.

från början uteslutande i kvinnornas händer, hvilket är att räkna för en stor lycka.

Det är klart att också gymnastiken måste följa utvecklingens lag; ett förstelnande i gamla former vore dess död. Men låtom oss se till, att vi hafva fast grund under fötterna, så att inga lysande irrbloss må locka oss ut på bottenlös gungfly. Låtom oss kärleksfullt omhulda och anså vår unga gymnastik. Lefve gymnastiken!

Gymnastsång.

(Efter motiv ur Rydbergs *Dexippos*.)

Melodi: Transvaals frihetssång.

Hvad jubel genom luften går,
Hvad skämt, hvad glam och lek!
Se, hvilken härlig menskovår,
Den frosten än ej svek!
Kom, sluten Er till oss I unga
Med håg än varm och fri,
Om lifvets stora konst vi sjunga,
Gymnaster äro vi.
(Vårt lif är friskt, vårt lif är gladt, ty se, gymnaster äro vi.)

Säg vet du lifvets innebörd,
Dess kärna fast och sund,
Som undgår pessimismens skörd
Och gifver säker grund?
Frisk, fri, förnöjd och from städs' vandra,
Är lifvets konst, och vi,
Vi lärde den framom de andra,
Gymnaster äro vi.

Vår fest är vårens offerfest,
 De unga krafter dag,
 Där glädjen tjänstgör såsom prest,
 Och harmlös lek är lag.
 Än i de sena åldersåren,
 När locken hvitnat har,
 Vi äga ögats glans i våren
 Och spänstigheten kvar.

Ty hälsan gaf åt kinden färg
 Och sinnet spänstighet,
 Och öfning gaf oss kraft och mærg
 Och mod, uthållighet.
 Ej sorg för morgondagen kastar
 Sin skugga på vårt lif,
 Till bragdrik lek vår tanke hastar
 Från dagens lumpna kif.

Du vuxna och förvuxna slägt,
 Af feghets allvar böjd,
 Låt väcka dig af vårens fläkt
 Att smaka lifvets fröjd,
 Och skaka af dig veklig lusta,
 Och härda dig till strid,
 Mot onskans arga list dig rusta,
 Ej dådlös nöt din tid!

O fosterland! i lust, i nöd
 Din ungdom är ditt hopp,
 Och ur dess varma kärleks glöd
 Din frihet skall gå opp,
 Dig hålgar sig vår unga skara,
 Så morgonfrisk och fri,
 Ty vilja vi allt framgent vara,
 Som nu, gymnaster vi.

E. X.

